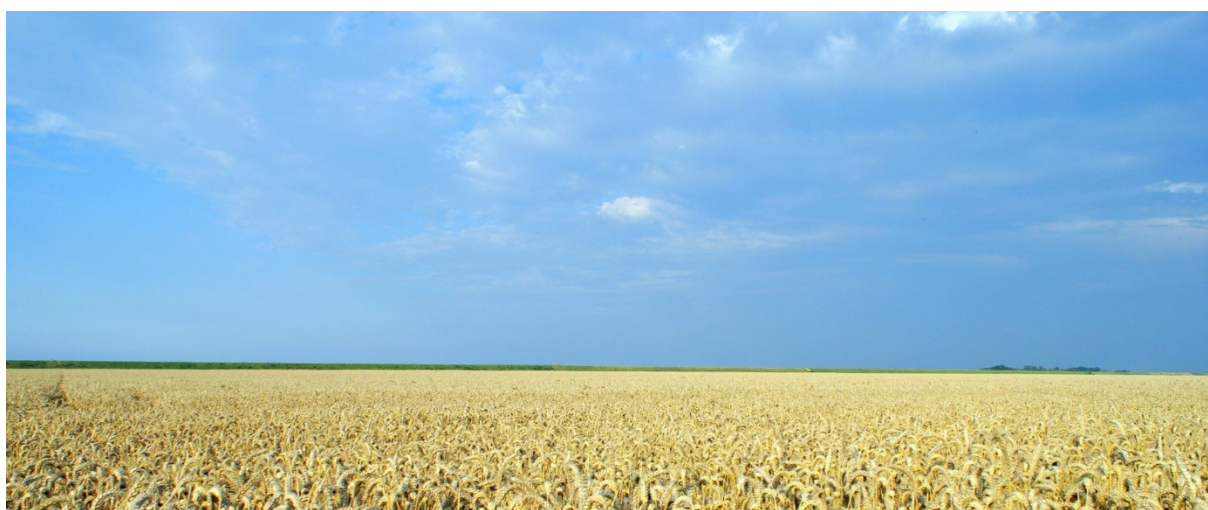

notitie actualisatie klimaatbeleid gemeente Oldambt (2017 – 2020)

Roelof Eilders

17 - 1 - 2017

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	3
2 Ambities	3
3 Nationaal en Europees beleid	3
3.1 Internationaal beleid	3
3.2 Europa	3
3.3 Nederland.....	4
3.4 Beleidskaders Noord Nederland.....	4
4 Wat is er gebeurd?	5
4.1 Gemeentelijke gebouwen en voorzieningen.....	5
4.2 Woningen	6
4.3 Utiliteitsgebouwen (bestaande)	7
4.4 Bedrijven.....	8
4.5 Verkeer en vervoer	8
4.6 Grootschalige duurzame energieopties.....	9
4.7 Resumé	9
5 Ontwikkelingen.....	10
5.1 Windenergie in de gemeente Oldambt:.....	10
5.2 Gevolgen aardgaswinning in Oldambt:.....	10
5.3 Nieuwolda het meest energiezuinige dorp van Nederland?:.....	10
5.4 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (“Duurzaam Oldambt”)	11
5.5 Pilot project Bokashi	11
5.6 Project Bioraffinage R(h)eyderland	12
5.7 Project “Herstel van Oldambtster weidsheid “Een eindeloze horizon”	12
6 Samenhang met andere beleidsvelden	12
6.1 Economie:	12
6.2 Recreatie en toerisme	13
6.3 Wonen.....	13
6.4 Ruimtelijke ordening	13
6.5 Landbouw.....	13
6.6 Inkoop	14
7 Trendanalyse klimaat en energie gemeente Oldambt.....	14
7.1 Analyse trendmatige ontwikkelingen.....	16
8 Hoe gaan we verder?	18

8.1 Wat hebben we bereikt?	18
8.2 Hoe groot zijn de opgaven van Oldambt tot 2020?	18
8.3 Wat kan de gemeente doen?	19
9 Aandachtspunten en speerpunten voor de planperiode 2017 – 2020	20
9.1 Energietransitie gebouwde omgeving.....	20
9.2 Industrie en dienstverlening	21
9.3 Verkeer en vervoer	21
9.4 Gemeentelijke organisatie	22
9.5 Duurzame energieproductie	23
9.6 Klimaatbestendige leefomgeving.....	24
9.7 Communicatie en voorlichting	24
9.8 Speerpunten klimaatbeleidsplan	24
9.9 Relatie met de Omgevingsvisie	25
10 Beleidsconclusie.....	25
11 Financiën	26
12 Acties klimaatbeleidsplan 2017 – 2020	27

1 Inleiding

In 2011 is het klimaatbeleidsplan gemeente Oldambt 2011 – 2014 vastgesteld. In de afgelopen periode is gewerkt aan de uitvoering van het plan. In deze actualisatie klimaatbeleid gemeente Oldambt zijn de resultaten beschreven die zijn bereikt. De opgaven en doelstellingen zijn benoemd. Vervolgens zijn de speerpunten voor de komende planperiode verwoord.

In het coalitieakkoord van april 2014 worden ambities, doelstellingen uitgesproken met betrekking tot klimaatbeleid.

Het doel van deze actualisatie is om voor de komende planperiode 2017 – 2020 te komen tot een actieplan om de doelstellingen van de gemeente Oldambt met betrekking tot de CO₂ reductiedoelstellingen te gaan realiseren.

2 Ambities

Oldambt wil een duurzame gemeente zijn en actief bijdragen aan een schonere en gezondere leefomgeving.

Uitgangspunt is het coalitieakkoord van april 2014. “Het besturen van onze gemeente betekent anno 2014 meer dan ooit samenwerken met onze inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, omliggende gemeenten en de gemeenteraad. Verbinden is daarbij het begrip dat deze coalitie kenmerkt. We gaan onze voorstellen ontwikkelen, onze besluiten nemen en werkzaamheden aanpakken in samenspraak en samenwerking met partijen die daarbij betrokken zijn dan wel raken. 'Grenzeloos goud' is daarbij de basis.”

In het coalitieakkoord 2014 – 2018 gemeente Oldambt wordt over energie het volgende gezegd.

“De weg naar energiezuinig c.q. energieneutraal wonen is ingezet. Vanuit de gemeente wordt alles in het werk gesteld om deze ontwikkeling te faciliteren. Hiertoe zullen, in samenwerking met de Woningbouwcorporaties Acantus en het Groninger Huis en geïnteresseerde particulieren en bedrijven actieprogramma's worden opgezet. Hiervoor zal het initiatief zoals dat momenteel in Nieuwolda plaatsvindt, geëvalueerd worden en benut worden als ervaringsbron. Het, in overleg met de provincie, beperkt inplaatsen van zonne-energie parken, ontwikkelen van installaties voor aardwarmte of andere vormen van duurzame energie t.b.v. de gang naar energieneutraliteit, kan tot de mogelijkheid behoren. Voor overheidsgebouwen is het streven erop gericht om in 2018 energieneutraal te zijn.”

3 Nationaal en Europees beleid

Bij het actualiseren van het klimaatbeleid van de gemeente is het goed te weten wat momenteel de kaders zijn op provinciaal, landelijk, Europees en wereld niveau.

3.1 Internationaal beleid

Tijdens de klimaattop in Parijs in december 2015 zijn een aantal afspraken gemaakt. Afgesproken is dat de opwarming van de aarde in 2100 beperkt wordt tot 2 graden ten opzichte van periode voor de opkomst van de industrie (voor 1870).

Andere afspraak die gemaakt is om de uitstoot van broeikasgassen en het vermogen van de natuur om ze te absorberen uiterlijk halverwege de 21^e eeuw in evenwicht te brengen.

3.2 Europa

Tot 2020 kennen we op Europees niveau de doelstellingen om ten opzichte van 1990 20% minder CO₂ uit te stoten, 20% energiebesparing te realiseren en 20% duurzame energie op te wekken.

In 2014 presenteerde de Europese Commissie haar doelen voor 2030: een afname van de broeikasgassen van 40% ten opzichte van 1990, het aandeel hernieuwbare energie dient in 2030 tenminste 27% meer te zijn dan in 1990. De energiebesparing ten opzichte van 1990 dient in 2030 27% te bedragen.

3.3 Nederland

Het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik is in 2014 met 0,8 procentpunt gestegen ten opzichte van 2013. In 2014 was 5,6 procent van het energieverbruik afkomstig uit hernieuwbare bronnen. In Europees verband is afgesproken dat Nederland in 2020 uitkomt op 14 procent hernieuwbare energie. Hiermee presteert Nederland laag ten opzichte van andere Europese landen. Dit is mede aanleiding geweest voor de totstandkoming van het "Energieakkoord voor duurzame groei" in 2013. In dit Energieakkoord wordt de basis gelegd voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid. Het akkoord biedt een langetermijnperspectief met afspraken voor de korte en middellange termijn, creëert vertrouwen en reduceert daarmee investeringsonzekerheid bij burgers en bedrijven. Het helpt de haperende economie op korte termijn weer op gang met een grote impuls voor investeringen en werkgelegenheid. Daarnaast worden de lasten voor burgers en bedrijven zoveel mogelijk beperkt. Partijen zetten zich in dit verband in om de volgende doelen te realiseren:

- Een besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5 procent per jaar.
- 100 PJ aan besparing in het finale energieverbruik van Nederland per 2020.
- Een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking (nu 4 procent) naar 14 procent in 2020.
- Een verdere stijging van dit aandeel naar 16 procent in 2023.
- Ten minste 15.000 voltijdbanen, voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren.

In juni 2015 stelde de rechtbank in den Haag in een rechtszaak die de stichting Urgenda aanspande dat het Nederlandse beleid moet streven naar 25% broeikasgas emissie reductie in 2020 ten opzichte van 1990.

Energierapport 2016

Op 18 januari 2016 kwam het Energierapport van het Rijk uit. Dit Energierapport geeft een integrale visie op de toekomstige energievoorziening van Nederland. Het kabinet stelt voor de transitie naar duurzame energie drie uitgangspunten centraal:

- 1) sturen op CO₂-reductie;
- 2) verzilveren de economische kansen die de energietransitie biedt
- 3) integreren energie in het ruimtelijk beleid.

3.4 Beleidskaders Noord Nederland

Switch: de Noordelijke energieagenda.

Switch is het regionale antwoord van Noord-Nederland op het Nationaal Energieakkoord en in 2014 aangeboden aan het ministerie van Economische Zaken met als doel om als Regio en Rijk gezamenlijk op te trekken bij het versnellen van de energietransitie.

De ambitie is dat binnen de regio in 2020 minimaal 21% van het finaal energieverbruik op land duurzaam wordt geproduceerd. Als ook wind-op-zee voor de kust van Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen wordt meegeteld is het aandeel ruim 31%. Switch is ontworpen om deze plannen daadwerkelijk te realiseren en om flink te kunnen doorgroeien in de jaren ná 2020, met als einddoel een duurzaam energiesysteem in 2050.

De ruggengraat van Switch wordt gevormd door vier versnellingspaden, die qua thematiek en activiteiten passen bij de kernkwaliteiten en specifieke uitdagingen van de regio. De noordelijke overheden en de stichting Energy Valley hebben samen met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en NGO's versnellingspaden uitgewerkt voor de vier onderstaande thema's:

1. Energiebesparing en decentrale opwekking.

In dit versnellingspad gaat het om een gerichte doorontwikkeling en uitrol van energiebesparingsmaatregelen en decentrale energieproductie met draagvlak bij bevolking en ondernemers. De route wordt uitgezet in de deelprogramma's: 'Energiebesparing', 'Decentrale productie' en '(Rest)warmte'.

2. **Energiesysteem 2.0.**
Dit versnellingspad richt zich op het energiesysteem van de toekomst, waarin nieuwe manieren van productie/opwekking, transport/distributie, opslag en levering een plek krijgen. Het pad krijgt invulling door de deelprogramma's: 'Power-to-gas', 'Energieopslag' en 'Smart grids'.
3. **Gas in transitie.**
Dit versnellingspad bundelt innovaties en kennis over de volle breedte van het gascluster in een gecoördineerd gasprogramma, in nauwe samenwerking met de gassector en in aansluiting op het gasbesluit. De innovatieroute wordt uitgewerkt in de deelprogramma's: 'Biobased energy' en 'LNG in transport'.
4. **Offshore energy.**
Dit versnellingspad versterkt de positie van wind-op-zee en energie uit water door uitvoering van de deelprogramma's: 'Faciliteren uitrol wind-op-zee', 'Testlocaties wind-op-zee' en 'Ontsluiting offshore windparken' en 'Energie en water'.

Programma Energietransitie 2016 – 2019 Provincie Groningen, “vol ambitie op weg naar transitie”
De noordelijke provincies betrokken bij Switch schrijven allen een energieprogramma. In februari 2016 is het energieprogramma van de provincie Groningen vastgesteld.
In het programma Energietransitie 2016 – 2019 “vol ambitie op weg naar transitie” zit de provincie Groningen in op drie sporen:

- Spoor 1: energiebesparing, specifiek in het bedrijfsleven;
- Spoor 2: de duurzame opwekking van energie, via windparken, zon en biomassa, maar ook door lokale vernieuwende initiatieven te ondersteunen;
- Spoor 3: een nieuw soort energiesysteem, dat vraag en aanbod van energie op elkaar afstemt. Energie neutrale dorpen, smart grids en innovaties ('energiesysteem 2.0').

4 Wat is er gebeurd?

In de afgelopen periode 2011 – 2016 is met beperkte financiële middelen een aantal acties in gang gezet en zijn resultaten behaald.

De volgende onderdelen zijn aan bod geweest:

- Gemeentelijke gebouwen en voorzieningen
- Woningen
- Utiliteitsgebouwen
- Bedrijven
- Verkeer en vervoer
- Grootschalige duurzame energie opties

4.1 Gemeentelijke gebouwen en voorzieningen

In de afgelopen periode zijn een aantal activiteiten gepland en (deels) uitgevoerd.
In het klimaatbeleidsplan was opgenomen het energiezuinig uitvoeren van een nieuw gemeentehuis. Bij de herindeling in 2010 waren er plannen voor het bouwen van een nieuw gemeentehuis. Deze plannen zijn echter niet doorgegaan. Alle afdelingen zijn gehuisvest in bestaande gebouwen. De bouw van een energiezuinige en duurzame (brede) school in Oostwold is voltooid.
In de afgelopen periode is een openbaar verlichtingsbeleidsplan vastgesteld en in uitvoering gegaan. In de planperiode van dat plan is een vervanging voorzien van bestaande verlichting door energiezuinige LED verlichting.
Voor wat betreft het gemeentelijk wagenpark is bij de aanbesteding van een aantal voertuigen onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een aantal elektrische voertuigen aan te schaffen. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat gezien de beperkte actieradius en het prijsverhogende effect niet tot aanschaf van elektrische voertuigen is overgegaan.

Wat wilden we bereiken?

- het (nieuwe) gemeentehuis Oldambt wordt gerealiseerd met een EPC van 0,5.
- Energiebesparing en terugbrengen van exploitatiekosten van een aantal gemeentelijke gebouwen gecombineerd met de inkoop van groene stroom
- Realiseren van een zeer energiezuinig en duurzaam gebouw
- Streven naar omzetten contracten grijze stroom naar groene stroom en de inkoop van groen gas of klimaat gecompenseerd
- Structureel besparen op de energie (stroomverbruik) en toepassen van energiezuinige armaturen binnen de openbare verlichting van de gemeente
- Besparing van brandstofverbruik van de gemeentelijke voertuigen door verandering van rijstijl.

Wat zouden we gaan doen in de periode 2011-2014?

- Realisatie (nieuw) gemeentehuis (wellicht later dan binnen deze periode van het beleidsplan)
- Realiseren van energiezuinig en duurzame (brede) school in Oostwold
- Onderzoek uitvoeren naar de energiebesparingsmogelijkheden binnen openbare verlichting van de gemeente (2011)
- Aanbieden cursus “het nieuwe rijden” aan medewerkers gemeente Oldambt
- Omzetten contracten grijze stroom naar groene stroom en inkoop van groen gas of klimaat gecompenseerd gas
- Onderzoek aanschaf elektrisch aangedreven (gemeentelijke) voertuigen en mogelijkheden elektrische oplaadpunten.

Wat hebben we bereikt?

- Er is een energiezuinige en duurzame (brede) school gerealiseerd
- Onderzoek is uitgevoerd naar energiebesparingsmogelijkheden binnen openbare verlichting van de gemeente. er is een verlichtingsbeleidsplan vastgesteld met daarin vergaande maatregelen (meerjarenprogramma) met betrekking tot het verduurzamen van de openbare verlichting (o.a. vervanging door LED) . Resultaat een besparing op het energieverbruik van 2% per jaar.
- Bij de aanbesteding van een aantal gemeentelijke voertuigen is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een aantal elektrische voertuigen aan te schaffen. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat gezien de beperkte actieradius en het prijsverhogende effect niet tot aanschaf van elektrische voertuigen is overgegaan.
- Bestaande contracten betreffende inkoop stroom en gas zijn omgezet van grijs naar groen.

4.2 Woningen

In de afgelopen periode waren een aantal activiteiten gepland:

Met de woningcorporaties zijn afspraken gemaakt betreffende energieprestaties van huurwoningen. Deze zijn vastgelegd in het woonakkoord 2011. Inmiddels is dat woonakkoord geactualiseerd en zijn er nieuwe afspraken gemaakt die in de woonvisie Oldambt 2015 - 2020 zijn vastgelegd:

Groninger Huis bouwt In Nieuwolda twee energieneutrale (energieleverende) huurwoningen (bouw gestart maart 2016). In Nieuwolda worden 26 huurwoningen energiezuinig gerenoveerd. Acantus heeft een aantal wijkverbeteringsprojecten uitgevoerd waarbij energiebesparende maatregelen zijn getroffen en bij een aantal woningen zonnepanelen zijn geïnstalleerd.

De gemeente Oldambt heeft voor de Bomenbuurt in Winschoten een “Verordening Lening Duurzame Particuliere Woningverbetering” opgesteld. Een aantal bewoners van de Bomenbuurt hebben van de regeling gebruik gemaakt om bijvoorbeeld isolerende maatregelen te treffen en zonnepanelen aan te kunnen schaffen.

Wat wilden we bereiken?

- Toetsing van EPC-berekeningen en toezicht op de EPN op de bouwplaats bij 40% van de verleende bouwvergunningen
 - Verbeteren van de energetische kwaliteit van de bestaande woningvoorraad, uitgedrukt in het Energielabel, met gemiddeld 1% per jaar
 - Verlagen van energieverbruik van bewoners en het vergroten van hun energiebewustzijn
 - Realiseren van nieuwe woningen met een EPC van 0,50
- (De verscherpte EPC-eis voor nieuwbouw in Noord-Nederland is voorlopig van de baan door onvoldoende draagvlak onder de woningcorporaties en bouwpartijen voor een aanscherping).

Wat zouden we gaan doen in de periode 2011-2014?

- Opleiding toetsing bouwplannen en handhaving EPN
- Afspraken maken met corporaties om de energieprestatie van huurwoningen, uitgedrukt in het Energielabel, met twee stappen te verbeteren (wordt opgenomen in woonakkoord 2011).
- De gemeente ondersteunt de actie "klimaatstraatfeest" en publiceert hierover.
- Deelname aan het vervolgproject van Wonen++ van de provincie Groningen.
- Realiseren van twee energiezuinige woningen in samenwerking met woningcorporatie

Wat hebben we bereikt?

- Toezichthouders hebben een opleiding gehad betreffende toetsing bouwplannen en handhaving EPN en bij toezicht op de bouwplaats EPN getoetst.
- Met de woningcorporaties zijn afspraken gemaakt betreffende energieprestaties van huurwoningen. Deze zijn vastgelegd in het woonakkoord 2011. Inmiddels is dat woonakkoord geactualiseerd en zijn er nieuwe afspraken gemaakt die in de woonvisie Oldambt 2015 - 2020 zijn vastgelegd.
- Groninger Huis heeft in Nieuwolda twee energieneutrale (energieleverende) huurwoningen gebouwd. In Nieuwolda worden 26 huurwoningen energiezuinig gerenoveerd. Acanthus heeft een aantal wijkverbeteringsprojecten uitgevoerd waarbij energiebesparende maatregelen zijn getroffen en bij een aantal woningen zonnepanelen zijn geïnstalleerd.
- De gemeente Oldambt heeft voor de Bomenbuurt in Winschoten een "Verordening Lening Duurzame Particuliere Woningverbetering" opgesteld. Een aantal bewoners van de Bomenbuurt hebben van de regeling gebruik gemaakt om bijvoorbeeld isolerende maatregelen te treffen en zonnepanelen aan te kunnen schaffen.

4.3 Utiliteitsgebouwen (bestaande)

Gepland stond in de afgelopen periode een onderzoek naar het binnenklimaat scholen, project frisse scholen.

Dit onderzoek, project is uitgevoerd waarbij alle basisscholen in onze gemeente zijn meegenomen. Hiermee is inzicht verkregen in het binnenklimaat en energiezuinigheid van de basisscholen in de gemeente Oldambt

De resultaten van het onderzoek hebben geholpen bij het formuleren van een integraal en meerjarig huisvestings-, accommodatiebeleid.

De verbouw/nieuwbouw van bijvoorbeeld het OZC "de Stuwe" in Winschoten is op basis van het Programma van Eisen "Frisse Scholen" uitgevoerd.

Wat wilden we bereiken?

- Energiebesparing en verbetering binnenklimaat scholen

Wat zouden we gaan doen in de periode 2011-2014?

- Onderzoek doen naar het binnenklimaat scholen, project frisse scholen.

Wat hebben we bereikt?

- Onderzoek naar het binnenklimaat scholen (project frisse scholen) is uitgevoerd waarbij alle basisscholen in onze gemeente zijn meegenomen. Hiermee is inzicht verkregen in het binnenklimaat en energiezuinigheid van de basisscholen in de gemeente Oldambt. De resultaten van het onderzoek hebben geholpen bij het formuleren van een integraal en meerjarig huisvestings-, accommodatiebeleid.
- De verbouw/nieuwbouw van bijvoorbeeld het OZC "de Stuwe" in Winschoten is op basis van het Programma van Eisen "Frisse Scholen" uitgevoerd.

4.4 Bedrijven

Er is een regionaal handhavingsproject van energie-eisen bij supermarkten uitgevoerd.

In 2012 is gemeentebreed een "Quick scan warmtenet Oldambt uitgevoerd". Kansen zijn onderzocht voor benutting van restwarmte, dat vrijkomt bij bedrijfsprocessen. Het resultaat van de Quick scan waren veelbelovend. Twee onderzochte mogelijkheden werden als zeer kansrijk aangeduid. Helaas zijn beide mogelijkheden niet verder uitgewerkt en gekomen tot een uitvoering. Bij de een was met name de in 2012 economische crisis en de daaraan gekoppelde vele onzekerheden de oorzaak en bij de andere was de terugverdientijd voor het bedrijf te lang om een bepaalde investering te doen.

In 2015 is een zogenaamd koplopersproject gestart. Doel van dit project is om MKB-bedrijven te ondersteunen bij het duurzamer ondernemen. Het Koploperproject is in eerste instantie gericht op MKB bedrijven. Naast deelnemende gemeenten kunnen zorg-, onderwijsinstellingen en woningcoöperaties meedoen. Zo ontstaan er lerende netwerken waarin de deelnemers kennis en kunde met elkaar ontwikkelen, delen en toepassen.

Wat wilden we bereiken?

Bij bestaande bedrijven willen we het volgende bereiken:

- alle relevante bedrijven waarbij de gemeente bevoegd gezag is op basis van de Wet milieubeheer hebben een actuele vergunning dan wel voldoen aan het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer op het gebied van energiebesparing.
- extra energie- efficiency verbetering of verduurzaming van gemiddeld 2% per jaar bij de bedrijven waarvan de gemeente bevoegd gezag is op grond van de Wet milieubeheer.
- structurele samenwerking met bedrijven op bedrijventerreinen, gericht op minimaal 2% energiebesparing en/of opwekking van duurzame energie.

Wat zouden we gaan doen in de periode 2011-2014?

De volgende activiteiten waren gepland:

- Uitvoeren van een regionaal handhavingsproject van energie-eisen bij supermarkten (2010).
- Onderzoek uitvoeren naar bedrijven waarbij restwarmte vrijkomt en vervolgens samen met bedrijven onderzoeken naar mogelijkheden voor het hergebruik van deze warmte.

Wat hebben we bereikt?

- Er is een regionaal handhavingsproject van energie-eisen bij supermarkten uitgevoerd.
- In 2012 is gemeentebreed een "Quick scan warmtenet Oldambt uitgevoerd". Kansen zijn onderzocht voor benutting van restwarmte, dat vrijkomt bij bedrijfsprocessen. Het resultaat van de Quick scan waren veelbelovend. Twee onderzochte mogelijkheden werden als zeer kansrijk aangeduid. Helaas zijn beide mogelijkheden niet verder uitgewerkt en gekomen tot een uitvoering. Bij de één was met name de in 2012 economische crisis en de daaraan gekoppelde vele onzekerheden de oorzaak en bij de andere was de terugverdientijd voor het bedrijf te lang om een bepaalde investering te doen.
- In 2015 is een zogenaamd koplopersproject gestart. Doel van dit project is om MKB-bedrijven te ondersteunen bij het duurzamer ondernemen. Het Koploperproject is in eerste instantie gericht op MKB bedrijven. Naast deelnemende gemeenten kunnen zorg-, onderwijsinstellingen en woningcoöperaties meedoen. Zo ontstaan er lerende netwerken waarin de deelnemers kennis en kunde met elkaar ontwikkelen, delen en toepassen.

4.5 Verkeer en vervoer

We hebben in samenwerking met de stichting e-laad gezorgd voor de plaatsing van de drie oplaadpalen voor elektrische auto's in de gemeente Oldambt. Stichting e-laad is een initiatief van de samenwerkende netbeheerders in Nederland. Hiermee faciliteren we Oldambtster eigenaren van elektrische auto's en bezoekers aan het Oldambt die een elektrische auto hebben en we stimuleren daarmee de opkomst van de elektrische auto.

Wat wilden we bereiken?

- Stimuleren van duurzaam verkeer en vervoer

Wat zouden we gaan doen in de periode 2011 – 2014?

- Onderzoek verrichten naar mogelijkheden plaatsen elektrische oplaadpunten

Wat hebben we bereikt?

- We hebben in samenwerking met de stichting e-laad gezorgd voor de plaatsing van de drie oplaadpalen voor elektrische auto's in de gemeente Oldambt. Stichting e-laad is een initiatief van de samenwerkende netbeheerders in Nederland. Hiermee faciliteren we Oldambtster eigenaren van elektrische auto's en bezoekers aan het Oldambt die een elektrische auto hebben en we stimuleren daarmee de opkomst van de elektrische auto.

4.6 Grootschalige duurzame energieopties

Als uitgangspunt is genomen dat 3% van de energie die binnen de gemeentegrenzen wordt gebruikt duurzaam opgewekt en geleverd wordt via grootschalige en/of collectieve opties (wind, biomassa, zonne-energie). In dit verband is door de gemeente Oldambt een notitie opgesteld over de mogelijkheden van windenergie in de gemeente. Gelijktijdig werd de gemeente Oldambt overspoeld met initiatieven van ontwikkelaars voor het realiseren van grote (> 100MW) windturbineparken. Naar aanleiding hiervan heeft in 2012 de gemeenteraad unaniem besloten niet mee te werken aan de realisatie van grootschalige windturbineparken in de gemeente Oldambt.

Wat wilden we bereiken?

- 3% van de energie die binnen de gemeentegrenzen wordt gebruikt wordt duurzaam opgewekt en geleverd via grootschalige en/of collectieve opties (wind, biomassa, zonne-energie)

Wat zouden we gaan doen in de periode 2011-2014?

- We gaan in 2010 en 2011 onderzoek verrichten (samen met de gemeenten in de regio) naar kansen voor duurzame energie in Oost Groningen. Hiermee verkrijgen wij inzicht in de mogelijkheden voor het binnen de regio opwekken en benutten van geproduceerde duurzame energie (DE) en het opzetten van een kennisbank

Wat hebben we bereikt?

- Door de gemeente Oldambt een notitie opgesteld over de mogelijkheden van windenergie in de gemeente. Gelijktijdig werd (2011, 2012) de gemeente Oldambt overspoeld met initiatieven van ontwikkelaars voor het realiseren van grote (> 100MW) windturbineparken. Naar aanleiding hiervan heeft in 2012 de gemeenteraad unaniem besloten niet mee te werken aan de realisatie van grootschalige windturbineparken in de gemeente Oldambt.

4.7 Resumé

In het klimaatbeleidsplan 2011 - 2014 is een aantal activiteiten beschreven die uitgevoerd worden. Tijdens de looptijd van het plan zijn naast de vooraf geplande activiteiten allerlei actuele zaken opgepakt en kansen die zich voorgedaan hebben onderzocht.

In de afgelopen planperiode zijn de meeste geplande activiteiten in gang gezet en uitgevoerd. Neemt niet weg dat er allerlei spontane en niet voorziene acties zijn geweest die relatie hebben met het klimaatbeleid van de gemeente.

Voorligt de vraag: "hoe nu verder?". In het coalitieakkoord van april 2014 is hier al een voorzet voor gedaan.

5 Ontwikkelingen

Naast de geplande activiteiten hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan en zijn een aantal aan het klimaatbeleidsplan gerelateerde projecten gestart.

5.1 Windenergie in de gemeente Oldambt:

In het klimaatbeleidsplan van de gemeente Oldambt 2011– 2014 is als actiepoint opgenomen dat de gemeente Oldambt onderzoek doet naar mogelijke locatie(s) in de gemeente. In 2012 is een verkenning uitgevoerd naar mogelijke geschikte locaties. In deze verkenning is gekeken naar mogelijk geschikte locaties waar eventueel windturbineparken met in achtneming van de maat van het landschap zouden kunnen worden ingepast. In deze periode voltrok zich een stormloop aan initiatieven voor het ontwikkelen van windturbineparken binnen de gemeentegrenzen van Oldambt. Totaal waren er plannen voor ongeveer 1200 MW vermogen aan elektrische energie (zeven initiatieven). Naar aanleiding van deze overkill heeft het gemeentebestuur zich duidelijk tegen de ontwikkeling van windenergie in de gemeente Oldambt uitgesproken. Dit standpunt staat nog steeds overeind.

Een ontwikkeling van het 'windpark N33' is in dit verband een aandachtspunt. Binnen de door de provincie aangewezen drie gebieden zijn windparken in uitvoering of worden initiatieven uitgewerkt. Eén ervan is het windpark N33. Dit project loopt al jaren en zit in 2016 in de besluitvormingsfase. In 2015 is door het Rijk besloten welk alternatief mag worden gerealiseerd. In eerste instantie waren in de gemeente Oldambt geen windturbines voorzien. Echter door de grote weerstand tegen de plannen in de gemeenten Menterwolde en Veendam is door de provincie en rijk gezocht naar een alternatief voor de omgeving. Uiteindelijk heeft het rijk besloten te kiezen voor het alternatief waarbij vier van de 35 windturbines nabij de N33 worden gesitueerd op grondgebied van de gemeente Oldambt.

5.2 Gevolgen aardgaswinning in Oldambt:

Op 16 augustus 2012 vond er een aardbeving plaats bij het Groningse dorp Huizinge (ten oosten van Middelstum). De aardbeving had een geschatte magnitude van 3,6. Daarmee is dit de krachtigste aardbeving die ooit gemeten is in de provincie Groningen. Er kwamen na de aardbeving veel schademeldingen binnen uit een vrij groot gebied rondom het epicentrum. De gevolgen van de aardgaswinning zijn ook in de gemeente Oldambt duidelijk zichtbaar. Tot en met februari 2016 zijn er in totaal 1021 meldingen van schades ingediend. Het merendeel van de meldingen komt uit het gebied Nieuw Scheemda – Nieuwolda. De gemeente Oldambt wordt niet beschouwd als zijnde 'aardbevingsgemeente'. Met de elf 'aardbevingsgemeenten' is door provincie en rijk een overeenkomst gesloten waarbij afspraken zijn gemaakt en regelingen zijn getroffen om de schade die is ontstaan te compenseren. Deze afspraken gelden niet voor de overige gemeenten in de provincie Groningen. Hier is sprake van een grote ongelijkheid en de gemeente blijft zich inzetten om aan deze ongelijkheid een einde te maken.

De gevolgen van de aardgaswinning en de genoemde ongelijkheid voor het in aanmerking komen van bijvoorbeeld de waardevermeerderingsregeling zorgen ervoor dat inwoners terughoudend worden ten aanzien van het doen van investeringen in bijvoorbeeld energiebesparende maatregelen.

5.3 Nieuwolda het meest energiezuinige dorp van Nederland?:

Het project "Nieuwolda het meest energiezuinige dorp van Nederland?" is gestart in 2013. Een aantal uitgangspunten liggen ten grondslag aan dit project:

- Nieuwolda op de kaart zetten met een specifiek thema, waarmee zij zich kan profileren;
- De opbrengsten komen ten goede van de leefbaarheid;
- De bewoners kunnen de hoogte van hun eigen woonlasten beïnvloeden;
- Nieuwolda wil een gezond leefklimaat voor henzelf en de komende generaties (CO₂ uitstoot);
- Imago van onze regio als koploper op het gebied van energie;
- Het geïnvesteerde geld blijft in de regio en stroomt niet weg naar de grote energiebedrijven;
- Power to the people, bewoners voeren gezamenlijk regie over energie en duurzaamheidsbeleid.

Het Project in Nieuwolda is een samenwerking tussen vereniging Dorpsbelangen Nieuwolda (het dorp), woonstichting Groninger Huis en de gemeente Oldambt.

Het doel van het project is:

- Kennisoverdracht
- Verduurzaming woningvoorraad (>50% energiereductie)

- Samenhangend pakket van maatregelen (no-regret)
- Van kleinschalig naar grootschalige aanpak (koplopers als katalysator)
- Selecteren en opleiden lokale bouwkolom
- Begeleiding van zowel de bouwkolom als de woningeigenaren
- Het organiseren van nazorg

Met financiële steun van de provincie is een flinke start gemaakt van het project. Er is een pilot afgerond (oktober 2015) waarbij een aantal woningen in Nieuwolda zijn onderzocht en de inwoners zijn voorzien van adviezen om de woning te verduurzamen

Er is een zeer goede start gemaakt in het proces naar 'Nieuwolda het meest energiezuinige dorp van Nederland'. De projectgroep is actief, en betrokken geweest, om voornoemde resultaten te behalen. We kunnen terecht spreken van een geslaagde actie, maar zeker nog niet van een geslaagd proces. In het plan van aanpak, voor een vervolg fase, zullen we uitvoerig ingaan op nieuwe ontwikkelingen, verbeterpunten en nieuwe kansen, opschaling en de knelpunten. Het nut en de noodzaak zijn helder, dat we nu met elkaar doorzetten en opnieuw de schouders er onderzetten. Nieuwolda van actie naar proces en opschalen naar de regio.

5.4 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed ("Duurzaam Oldambt")

De gemeente Oldambt heeft in 2014 een bedrag van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het verduurzamen van 28 gemeentelijke gebouwen. De maatregelen en acties betreffen een combinatie van:

- Optimaliseren regelingen
- Gasabsorptie warmtepomp
- Bewustwording en gedrag
- Toepassen zonnepanelen
- Bouwkundige aanpassingen
- Thermische zonne-energie
- Optimaliseren gebruiksoppervlak

Het precieze pakket van maatregelen per gebouw (installatietechnisch, bouwkundig als gedragsmatig) wordt onderzocht en vastgesteld in overleg met de gemeente. Voor informatie en voorlichting betreffende het project is een website gemaakt (www.duurzaam-oldambt.nl).

Het totaalbedrag van € 1.000.000 moet binnen 7 jaar worden terugverdiend. Met andere woorden: In de periode van 7 jaar verdienen wij de investering voor de gemeente Oldambt terug en realiseren wij voor de gemeente een jaarlijkse besparing van gemiddeld € 140.000. In fase 2 wordt gedacht aan een extra investering van € 1.000.000 voor aanvullende maatregelen met een terugverdientijd van 15 jaar.

5.5 Pilot project Bokashi

De buitendienst is in 2014 gestart met een proef om van blad- en snoeiafval middels een fermenteringsproces een bruikbaar organisch materiaal te produceren.

Bokashi is het eindproduct van dit fermenterings-proces en is voor de bodem beter dan compost. In een compostproces gaat het rotten, waarbij organisch materiaal verloren gaat en bij het composteren komt CO₂ en methaangas vrij. Bij fermentatie blijft al het organische materiaal behouden en voeg je er zelf nog micro-organismen aan toe.

De gemeente voert nu nog blad- en snoeiafval af, tegen bepaalde kosten en schaft compost aan voor grondverbetering. Via het toepassen van bokashi kan het blad- en snoeiafval ter plekke worden gefermenteerd, wat voordelen biedt voor een meer natuurlijke verwerking. Ook kan het een kostenbesparing opleveren voor de gemeente. De resultaten zijn veelbelovend. De proef heeft inzicht gegeven in de mogelijkheden om gemeentelijk blad- en snoeiafval om te zetten in bokashi. Vervolgonderzoek moet uitwijzen of er een gezonde businesscase kan worden ontwikkeld.

5.6 Project Bioraffinage R(h)neiderland

De gemeente heeft in samenwerking met onder andere Stichting Proefboerderijen Noordelijke Akkerbouw (SPBNA) een proef in 2014/2015 laten uitvoeren om aan te tonen dat het technisch en economisch mogelijk is om uit 'waardeloze' en deels zelfs 'probleem' stromen van organisch materiaal zinvolle en winstgevendende producten te maken door middel van relatief eenvoudige, kleinschalige processen die direct bij de primaire producenten van dergelijke reststromen kunnen worden ingezet. De conclusie van dit korte Net(z)werk project is dat aardappelloof naast bietenloof een geschikte organische reststroom zou kunnen zijn voor de productie van organische plastics (PHA) en voor een bioraffinageproject op kleine schaal. In een vervolgproject zal moeten worden onderzocht welke rol (berm)gras in dit bioraffinage proces zou kunnen spelen en in hoeverre de vezelfractie daaruit gebruikt kan worden voor de productie van winstgevendende producten. Marktpartijen zijn nu aan zet om een eventueel vervolg te geven. Eventuele betrokkenheid van de gemeente kan tot de mogelijkheid behoren (levering bermgras).

5.7 Project "Herstel van Oldambtster weidsheid "Een eindeloze horizon"

In 2013 is gestart met het project 'Een eindeloze horizon'. Dit project is een samenwerking tussen Stichting Landschap Oldambt, Landschapsbeheer Groningen, provincie Groningen, Staatsbosbeheer, gemeente Delfzijl en gemeente Oldambt. Het project heeft een tweeledig doel. Het eerste doel is het herstel en de versterking van de gebiedsidentiteit en de kernkwaliteiten van het landschap van het Oldambt. Het tweede doel is het toegankelijk en beleefbaar maken van die kernkwaliteiten voor bewoners en bezoekers en het vergroten van de kennis van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarden van het landschap en van de relatie van het landschap.

Bij het herstel van de Oldambtster weidsheid komt biomassa vrij. De houtopbrengst uit bosonderhoud en landschapsonderhoud kan worden afgezet in de energiemarkt. Hiervan wil 'Een eindeloze horizon' gebruik maken als aanvullende financiële 'drager' voor het onderhoud. Door dit zo op te zetten dat de omgeving er direct van profiteert, bijvoorbeeld door het te gebruiken voor verwarming van een school of een zwembad, kan dit bijdragen aan het verkrijgen van draagvlak. Hiervoor worden maatwerkprojecten opgezet, die in samenwerking met de gemeenten en de provincie worden uitgevoerd.

Eind 2015 is de financiering van het project geregeld en in de periode 2016 – 2019 zal de uitvoering van het project plaatsvinden.

6 Samenhang met andere beleidsvelden

Klimaat en duurzame energie staan niet los van andere beleidsterreinen. Alleen met een integrale aanpak kunnen echte doorbraken naar zeer energiezuinig gebruik en een hernieuwbare, decentrale energievoorziening worden gerealiseerd. Als goed naar de samenhang wordt gekeken worden ook andere voordelen zichtbaar: stabiele woonlasten voor bewoners, lagere kosten en hogere opbrengsten voor bedrijven, meer lokale en regionale werkgelegenheid. Bovendien is de energietransitie naar een hernieuwbare energievoorziening niet mogelijk zonder ook in bredere zin te werken aan duurzaamheid. Het is daarom van belang om ook te kijken naar dwarsverbanden tussen klimaat en duurzame energie en andere thema's als grondstoffen, biodiversiteit en een circulaire economie.

6.1 Economie:

In deze tijd van bezuinigingen staan alle onderdelen van de gemeentelijke begroting onder druk. Toch is er alle reden om te blijven investeren in klimaatbeleid door middel van energiebesparing en (decentrale) opwekking van duurzame energie:

- Het klimaatprobleem is nog lang niet opgelost. De urgentie om te blijven werken aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, CO₂ in het bijzonder, is groter dan ooit. Europees en nationaal is het doel om in 2050 een energievoorziening te hebben die CO₂-arm is. Dit zorgt voor een krachtige onomkeerbare ontwikkeling naar decentrale duurzame energiesystemen, met grote gevolgen voor onder andere de ruimtelijke en economische ontwikkeling. Een enorme ontwikkeling waar gemeenten zowel lokaal als regionaal op in moeten spelen en die tegelijkertijd ook nieuwe kansen biedt.
- De economische potentie is groot. Gemiddeld heeft een huishouden in Nederland een energierekening van €1800,- per jaar. Aangezien energieneutrale woningen, zowel voor nieuwbouw als bestaande bouw, tot de mogelijkheden behoren (niet alleen technisch, maar

ook financieel), betekent dit voor een gemeente met ongeveer 17.500 woningen een potentieel van ongeveer 31,5 miljoen euro aan investeringen voor energiebesparing en opwekking van duurzame energie. Nog los van de mogelijke investeringen door en voor bedrijven (gemiddeld in dezelfde orde van grootte).

- De bredere economische en maatschappelijke meerwaarde is ook van belang: stabiele woonlasten voor bewoners, lagere kosten voor bedrijven, een impuls voor innovatie en investeringen en daarmee voor de lokale en regionale werkgelegenheid en het bedrijfsleven. Maar ook meer samenhang in beleid, een actievare samenleving en meer samenwerking op lokaal en regionaal niveau.

6.2 Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme is een belangrijk speerpunt van het gemeentelijk beleid. De rol van de gemeente is voorwaardenscheppend, stimulerend, coördinerend en faciliterend. De gemeente richt zich op de randvoorwaarden die nodig zijn voor een verdere duurzame toeristische ontwikkeling met economische impulsen en meer werkgelegenheid. Ook in deze sector speelt dat investeringen in duurzame energieopwekking en energiebesparing kunnen leiden tot besparing op de energiekosten en daarmee lagere bedrijfskosten. Binnen de verblijfsrecreatie en dagrecreatie functioneren veel grotere panden en boerderijen. Op het terrein van zonne-energie liggen er kansen. Maar ook meer kleinschalige toepassingen van windenergie biedt mogelijkheden. De gemeente Oldambt kan het voortouw nemen voor een inventarisatie van wensen en mogelijkheden met betrokken bedrijven. Daarbij kan tevens informatie en inzicht worden gegeven over investerings- en subsidiemogelijkheden, via een bewustwordings- en communicatieproject (door bijvoorbeeld energieprestatieadviezen (EPA) kunnen ondernemers de meerwaarde van energiebesparende maatregelen zien). Dit is een goede stap om werk te maken van een duurzame en kostenbewuste energiehuishouding in de toeristische branche.

6.3 Wonen

De gemeente Oldambt heeft in 2015 de “woonvisie 2015 – 2018” vastgesteld. Hierin wordt ook aandacht geschonken aan het thema duurzaamheid. Een van de thema's in de woonvisie is de bestaande woningvoorraad aantrekkelijk maken voor huidige en nieuwe bewoners met de nadruk op energiezuinigheid. Vanuit de woonvisie worden energiebesparende maatregelen gestimuleerd en waar mogelijk gefaciliteerd. Het terugbrengen van de energiekosten en het vergroten van het wooncomfort door het treffen van energiebesparende maatregelen zijn belangrijk voor het vergroten van het woongenot.

6.4 Ruimtelijke ordening

Bij de uitvoering van het klimaatbeleid dient rekening gehouden te worden met het ruimtelijk beleid. Het gaat hierbij om landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid. De omschakeling naar duurzame vormen van energievoorziening kan echter gevolgen hebben voor bijvoorbeeld het landschapsbeeld. Denk aan de aanwezigheid van zonne-weides of biomassaproductie en –centrales in het landschap. Hier zal de gemeente in samenspraak met alle betrokken partijen een goede afweging moeten maken. Waar willen we bepaalde ontwikkelingen wel en waar willen we ze niet. Uitgangspunt is dat er een goed kader wordt neergezet waarbinnen ontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd. De gemeente werkt aan een omgevingsvisie. Dit is een kader waarbinnen allerlei ontwikkelingen mogelijk gemaakt kunnen worden. Ontwikkelingen binnen het klimaatbeleid van de gemeente krijgen hierin een plaats.

6.5 Landbouw

De landbouw is een belangrijke sector in relatie tot het klimaat en energieontwikkeling. In de in januari 2016 vastgestelde landbouwnotitie “goud in innovatie” wordt uitvoerig ingegaan op dit thema. De landbouw speelt een belangrijke rol bij de energietransitie. De totale agrarische sector draagt voor ongeveer 10% bij aan de uitstoot van alle broeikasgassen in Nederland. Dit percentage is voor de overige broeikasgassen zelfs 50%. De gemeente Oldambt is te kenschetsen als een groene, landschappelijke gemeente waarvan 47 % van het grondgebied agrarisch in gebruik is. De gemeente Oldambt heeft een groot landbouwareaal met relatief weinig veeteelt en vrijwel geen kassenbouw. De bijdrage aan de uitstoot van CO2 door de

agrarische sector in de gemeente Oldambt (1,5 % bron: www.klimaatmonitor.databank.nl) is lager dan de landelijke bijdrage. Het overgrote deel van de uitstoot CO₂ door de agrarische sector in Nederland neemt de glastuinbouw voor haar rekening (75%).

Veel landbouwgewassen zijn gekweekt om een hoge productie te leveren en zij assimileren daardoor veel CO₂. De landbouw zorgt er dus voor dat een belangrijk deel van de CO₂ uitstoot weer wordt gebonden.

De agrarische sector werkt aan de doelstelling om minder broeikasgassen uit te stoten, energie te besparen en duurzame energie te produceren. De sector heeft dit vastgelegd in het agroconvenant Schoon en Zuinig. Het streven is om de uitstoot van CO₂ en de overige broeikasgassen tot 2020 met 30% te verminderen en dat de agrarische sector een derde deel van alle duurzame energie in 2020 levert.

De afdeling Oldambt van LTO Noord heeft in haar Landbouwwontwikkelingsplan uitgesproken dat de landbouw een belangrijke rol kan spelen bij allerlei vormen van duurzame energie. Kringlooplandbouw is een belangrijk onderwerp.

Met name voor zonne- en bio-energie zien wij grote kansen om in samenwerking met de agrarische sector vormen van duurzame opwekking van energie te bewerkstelligen.

De agrarische sector is al op grote schaal bezig om zon en biomassa te benutten voor de eigen energiebehoefte (energieneutraliteit). Ook bij de burgers is de transitie van fossiele naar duurzame energiebronnen in volle gang. Door samen te werken en koppelingen te leggen kunnen we deze transitie impulsen geven en versnellen.

Op het terrein van zonne-energie liggen er in de gemeente Oldambt vele kansen. In het buitengebied zijn vele landbouwbedrijven met schuren en stallen. Het vervangen van asbestdaken door nieuwe daken met zonnepanelen biedt eveneens kansen.

Ook biedt het buitengebied mogelijkheden voor het aanleggen van "zonnevelden". De kansen die hier liggen wil de gemeente samen met de sector onderzoeken en uitwerken tot gezonde businesscases. Anderzijds is de opgave om de energie die we nog nodig hebben duurzaam op te wekken. Hierbij gaat het niet alleen om het centraal opwekken van grote hoeveelheden energie, maar zeker ook om het bij elkaar brengen van verschillende energie- of warmte vragende en energie- of warmte leverende functies.

6.6 Inkoop

De gemeente hanteert een duurzaam inkoopbeleid. Het belangrijkste doel van duurzaam inkopen en aanbesteden is de duurzaamheid van gemeenten te verbeteren. In januari 2016 is in opdracht van VNG een rapport verschenen "Hoe ambitieus zetten gemeenten Duurzaam Inkopen in?". Een van de aanbevelingen is het rapport is het bevorderen van een periodieke landelijke DI/MVI monitoring bij alle overheden. Het periodiek monitoren van de voortgang bij DI is de afgelopen jaren achtergebleven. Het is wenselijk om het effect van de gepropageerde inspanningen in kaart te brengen. Zo dient zich de vraag aan wat er met DI maximaal aan duurzaamheidswinst is te bereiken op thema's zoals CO₂-reductie, re-integratie, besparing op uitkeringen e.d.

7 Trendanalyse klimaat en energie gemeente Oldambt

Energie(besparing) en klimaatverandering zijn belangrijke pijlers voor het lokale duurzaamheidsbeleid. In dit hoofdstuk wordt inzichtelijk gemaakt wat de trendmatige ontwikkelingen zijn op het gebied van CO₂- uitstoot binnen de gemeente Oldambt. We noemen dit CO₂-voetafdruk (of footprint). De voetafdruk is een maat voor de uitstoot van CO₂ als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen in het verkeer, transport en productie van elektriciteit en verwarming.

De CO₂-voetafdruk is in kaart gebracht door middel van de klimaatmonitor (een instrument van agentschap.NL, te vinden op klimaatmonitor.databank.nl). Er is gebruik gemaakt van:

- Daadwerkelijke metingen m.b.t. gas- en elektriciteitsgebruik (bottom up);
- Daadwerkelijke metingen m.b.t. ingezameld huishoudelijk afval (bottom up);
- Op modelmatige verdeling gebaseerde gegevens m.b.t. CO₂-emissies van verkeer en vervoer(top down);
- Gegevens beschikbaar gesteld voor gemeenten door netwerkbeheerders (energie in beeld);
- CBS-gegevens m.b.t. woningen en huishoudelijk afval.

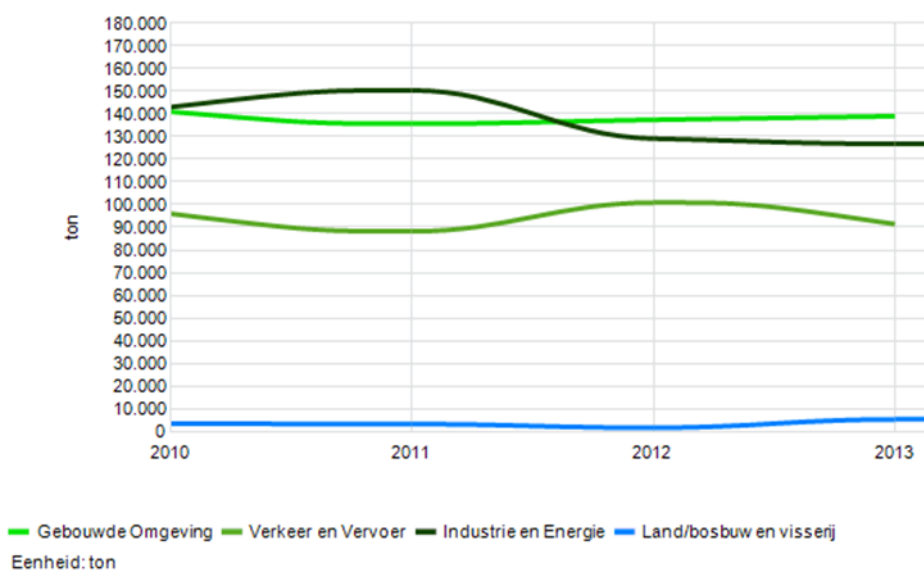
In dit hoofdstuk brengen we de lokale CO₂-voetafdruk in beeld. De totale uitstoot binnen de gemeente wordt onderverdeeld naar verschillende sectoren.

In het klimaatbeleidsplan is als een van de doelstellingen genoemd de CO₂ uitstoot te verminderen. Als we kijken naar de gegevens die bekend zijn ten aanzien van de CO₂ uitstoot van de gemeente Oldambt zien we het volgende.

sector	subsector	2011	2012	2013
gebouwde omgeving	woningen (standaard jaarverbruik)	92.248	92.521	91.242
	commerciële dienstverlening	22.157	21.718	23.175
	publieke dienstverlening	21.166	23.100	24.520
	subtotaal gebouwde omgeving	135.571	137.339	138.937
mobiliteit	wegverkeer	75.783	76.887	74.554
	mobiele werktuigen	9.589	9.250	13.734
	binnen- en recreatievaart	994	1.104	1.327
	zeescheepvaart en visserij	1.868	13.642	1.844
	subtotaal mobiliteit	88.234	100.883	91.459
industrie en energie	industrie	93.544	87.585	90.214
	bouwnijverheid	816	1.101	1.229
	huishoudelijk afval	657	635	625
	energieproductie	147	211	250
	winning van delfstoffen	55.167	36.043	34.425
	subtotaal industrie en energie	150.331	125.575	126.743
landbouw	landbouw, bosbouw en visserij	3.427	5.260	5.450
totaal bekende CO ₂ -uitstoot (in tonnen)		377.563	369.057	362.589

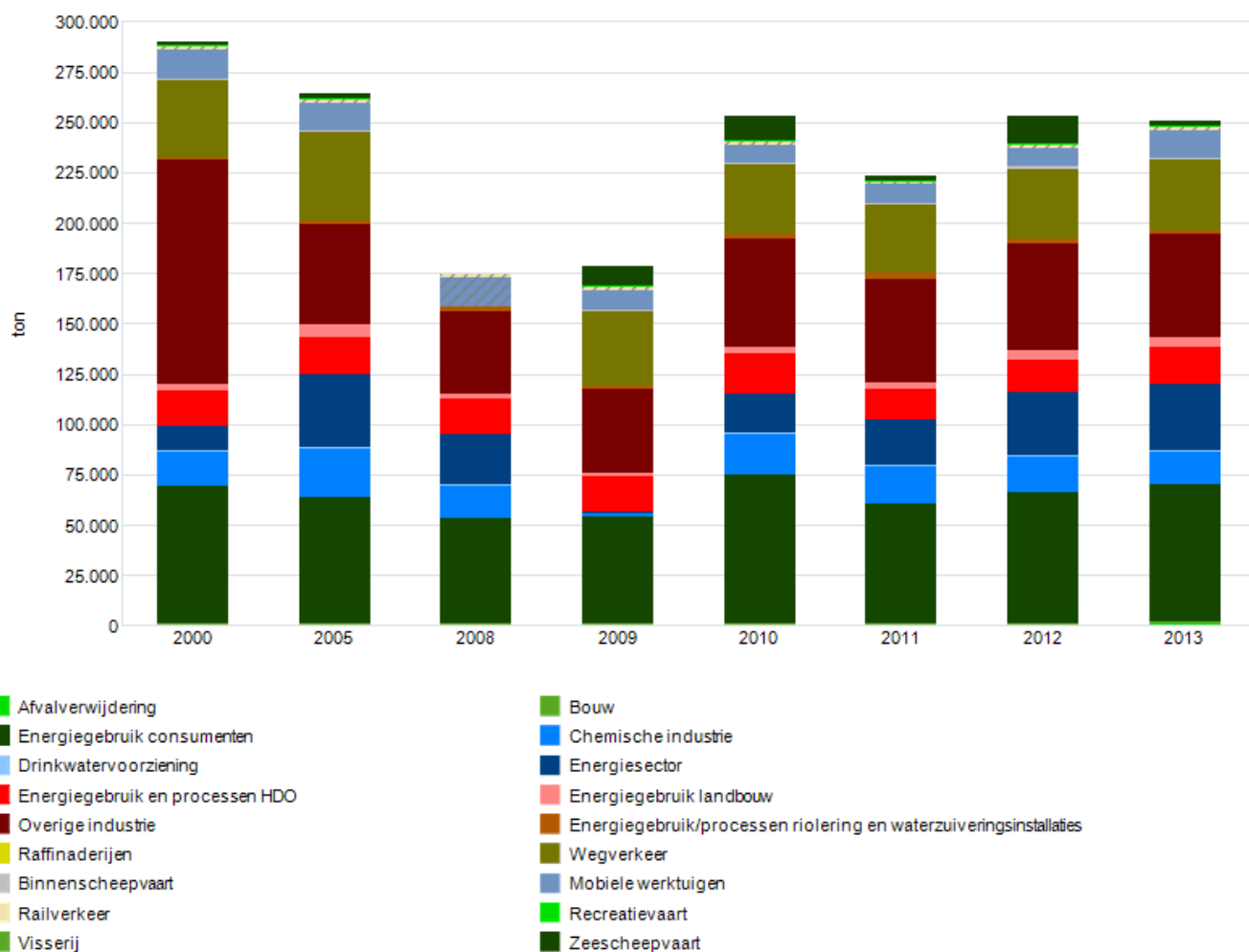
uitstoot CO₂ gemeente Oldambt periode 2011 – 2013 (in tonnen) (bron: www.klimaatmonitor.databank.nl)

De grootste bronnen (sub sectoren) van CO₂-uitstoot zijn 'woningen', dienstverlening en industrie. De ontwikkeling van de CO₂-voetafdruk voor Oldambt (2010 - 2013) staat in onderstaande grafiek weergegeven.

7.1 Analyse trendmatige ontwikkelingen

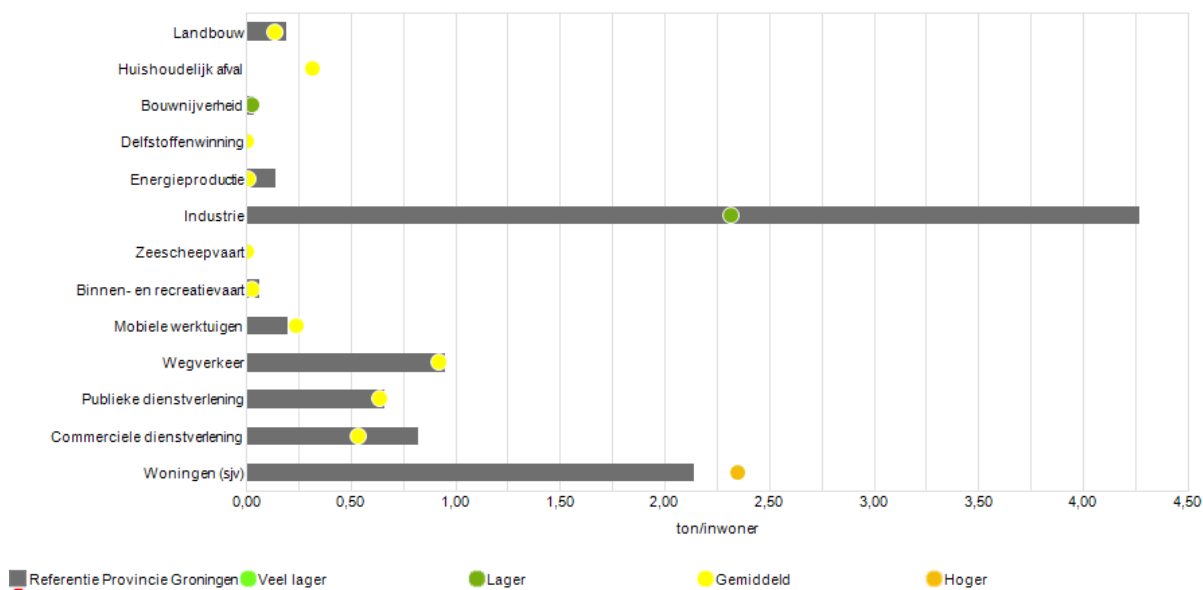
De gemeente Oldambt heeft zich ten doel gesteld om in 2020 een aandeel van 20% duurzaam opgewekte energie te hebben; het energieverbruik moet met 20 % zijn afgenomen. Helaas is het momenteel, op basis van de beschikbare gegevens in de klimaatmonitor, niet mogelijk om een gedetailleerde en complete trendanalyse te maken over de emissie en energiecijfers over de periode 2010 – 2015. De cijfers zijn daarvoor niet accuraat genoeg.

(CO2-uitstoot gemeente Oldambt als gevolg van gebruik fossiele brandstoffen)

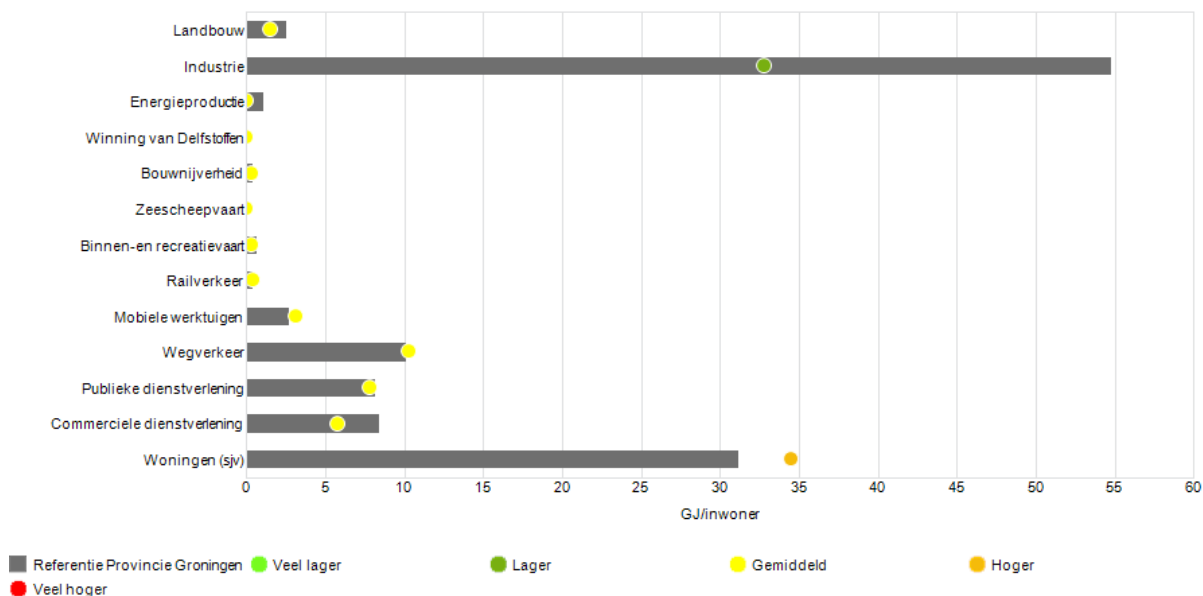
Te zien is dat de CO2- uitstoot van de gemeente Oldambt in 2013 ten opzichte van 2000 is afgenomen. Opvalt dat met name een afname heeft plaatsgevonden van de CO2-uitstoot door industrie.

Benchmark uitstoot en verbruik gemeente Oldambt ten opzichte van de provincie Groningen.
Hoe doet de gemeente Oldambt het ten opzichte van andere gemeenten in de provincie? Om hier enig inzicht in te krijgen zijn een aantal benchmarks opgenomen. Het betreft de CO2-uitstoot, energieverbruik en de hoeveelheid hernieuwbare energie per inwoner.

Benchmark CO2 uitstoot vergelijking ten opzichte van de provincie Groningen

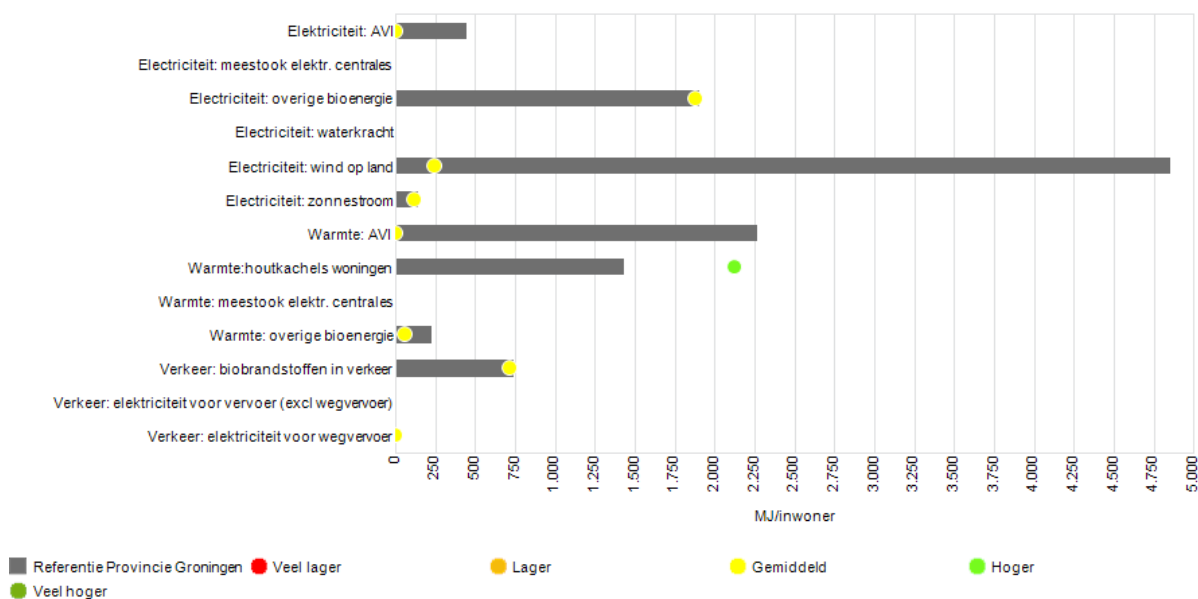
In bovenstaand profielc diagram is weergegeven hoe de CO2-uitstoot in ton per inwoner van de verschillende sectoren zich verhoudt tot het Nederlands gemiddelde op het gekozen schaalniveau. Hiermee wordt in één oogopslag duidelijk welke sectoren boven het gemiddelde uitstijgen en welke daaronder blijven. Afwijkingen van het gemiddelde kunnen door diverse factoren worden veroorzaakt, waaronder het lokale of regionale beleid, maar ook door diverse kenmerken van de gemeente, regio of provincie die met beleid minder goed beïnvloedbaar zijn. Afwijkingen van het gemiddelde kunnen, voor zover ze berusten op beïnvloedbare factoren, gebruikt worden als indicator voor een mogelijk besparingspotentieel.

Benchmark energieverbruik vergelijking ten opzichte van de provincie Groningen

In bovenstaand trendc diagram is de ontwikkeling van het energiegebruik in de meeste sectoren weergegeven. Voor de belangrijkste energiedragers (gas, elektriciteit, voertuigbrandstoffen) geven deze gegevens een compleet beeld van het totale energiegebruik. Deze gegevens zijn afkomstig uit verschillende bronnen. De belangrijkste bron voor deze gegevens is CBS.

De gemeente Oldambt “scoort” in de meeste sectoren gemiddeld. In de sector woningen scoort de gemeente hoger. Eén van de mogelijke verklaringen is dat de gemeente Oldambt relatief gezien meer vrijstaande woningen heeft. De sector industrie scoort lager voor wat betreft het energieverbruik. Eén van de mogelijke verklaringen kan zijn dat de industrie in Oldambt minder energieverslindend is.

Benchmark hernieuwbare energie vergelijking ten opzichte van de provincie Groningen

Deze gegevens zijn tot stand gekomen door de nationale totalen te verdelen op basis van verdeelsleutels zoals het lokaal opgestelde opwekkingsvermogen.

In bovenstaand trenddiagram is de ontwikkeling van de opwekking van de meest relevante vormen van Hernieuwbare Energie weergegeven. Opvallend is het relatief hoger aandeel van warmtehoutkachels in onze gemeente.

8 Hoe gaan we verder?

8.1 Wat hebben we bereikt?

Er is de afgelopen periode hard gewerkt aan een duurzaam Oldambt. Er zijn een aantal projecten geïnitieerd en gerealiseerd. De inspanningen die in de gemeente Oldambt zijn verricht komen nog niet duidelijk uit de gegevens van de klimaatmonitor. Dit komt deels omdat niet alle CO₂-monitoringscijfers actueel zijn. Daarnaast heeft de gemeente Oldambt werk gemaakt van bewustwordings- en communicatieprojecten. De CO₂ afname van dit soort projecten laat zich moeilijk vatten in concrete reductiecijfers. Een derde reden is het feit dat tal van projecten hebben geleid tot energiebesparing, maar dan slechts op kleine schaal.

De CO₂-emissies in Oldambt komen grotendeels uit bronnen waar de gemeente Oldambt minder/bepaalde invloed heeft (denk aan de energiebesparing door bedrijven en bij woningen). Samenwerking met bedrijfsleven, maatschappelijke partners en burgers is cruciaal voor het halen van de doelstellingen.

8.2 Hoe groot zijn de opgaven van Oldambt tot 2020?

De gemeente Oldambt stoot jaarlijks rond de 340.000 ton CO₂ uit. 20% reductie betekent 68.000 ton minder CO₂ uitstoot in 2020. Om de doelstelling te halen moet Oldambt de CO₂-emissie in de periode 2016 – 2020 jaarlijks met ongeveer 14.000 ton verminderen. Tegelijkertijd moet er in 2020 20% duurzame energie worden opgewekt.

Onderstaande voorbeelden illustreren de inspanningen waarmee Oldambt aan de doelstelling van 20% reductie voor 2020 zou kunnen voldoen. Het gaat niet om concrete projectvoorstellen, de voorbeelden geven de ordegrrootte aan van de opgave waar Oldambt voor staat. Ze illustreren de noodzaak om op alle fronten actief te blijven (zonne-energie en energiebesparende maatregelen kunnen in veel sectoren worden toegepast) en het belang van samenwerking met externe partijen.

Scenario's

Zon

- 100 hectare zonnepanelen levert onder ideale omstandigheden een vermindering in CO₂-emissie op van 35.200 ton, maar alleen als de energie in Oldambt wordt afgenomen. (bron: advies op maat, milieucentraal). Dit is ongeveer de helft van de reductiedoelstelling voor 2020. 100 ha is ongeveer 0,35% van het oppervlak van de gemeente Oldambt. Dezelfde hoeveelheid zonnepanelen levert ongeveer 64 miljoen kWh elektriciteit. Volgens deze cijfers kan Oldambt hiermee 30% van haar elektriciteitsverbruik (particulier en zakelijk) duurzaam opwekken.

Wind

- om 68.000 ton CO₂ te besparen zijn ongeveer 23 windturbines van 3MW nodig. Windturbines met een vermogen van 3 MW leveren gemiddeld 6,6 miljoen kWh per jaar. Eén turbine levert een besparing op tussen de 2.400 en 3.800 ton CO₂, afhankelijk van de energiecentrale waarmee het wordt vergeleken. 23 turbines leveren een duurzame energieproductie van 152 miljoen kWh per jaar, voor Oldambt zou dit ongeveer 80% duurzaam opgewekte elektriciteit betekenen.
- De ontwikkeling van het windpark N33 is dermate gevorderd dat er vier windturbines met een vermogen van elk circa 3 MW gepland staan in de gemeente Oldambt. Deze vier leveren een besparing aan CO₂ op van 11.800 ton. Deze vier turbines leveren een duurzame energieproductie van circa 26 miljoen kWh per jaar, voor Oldambt betekent dit ongeveer 14% duurzaam opgewekte elektriciteit.

Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningvoorraad

- de huidige CO₂ emissie uit de bestaande woningvoorraad is 90.000 ton per jaar. Met 75% reductie van de CO₂ emissie uit woningen kan de doelstelling voor 2020 worden gehaald in Oldambt. Dit kan door energie te besparen of het aandeel groene stroom in de woningvoorraad te vergroten (of een combinatie van deze maatregelen).

Energiebesparing en duurzame energie in industrie en dienstverlening

- industrie (90.000 ton) en dienstverlening (46.000 ton) zijn de belangrijkste bronnen van CO₂. Met ongeveer 44% reductie van de emissie van CO₂ uit deze bronnen door energiebesparing en duurzame energie valt de doelstelling van 68.000 ton CO₂ reductie in 2020 te halen.

8.3 Wat kan de gemeente doen?

De laatste jaren is de bewustwording rond energiebesparing en CO₂ toegenomen. De urgentie om daadwerkelijk iets te doen neemt toe. Waar in de jaren '80 en '90 vooral het milieubewustzijn een rol speelde, neemt de laatste jaren het bewustzijn bij burgers en ondernemers toe dat energiebesparing ook financieel voordeel oplevert. De stijgende energieprijzen (gas, elektriciteit, benzine en diesel) zijn sterke 'eyeopeners'.

De uitvoering van het klimaatbeleidsplan van de gemeente Oldambt heeft bijgedragen aan het vergroten van het bewustzijn rond energiebesparing en duurzame energieopwekking in de gemeente Oldambt. De energietransitie is een zaak van lange adem. Grote veranderingen beginnen met bewustwording en de wil om te veranderen. Nu is het tijd om door te zetten: met concrete projecten gericht op duidelijke doelgroepen en maatregelen. Samenwerken en het faciliteren van initiatieven van derden zijn kernwaarden.

9 Aandachtspunten en speerpunten voor de planperiode 2017 – 2020

De bijdrage van verschillende bronnen aan de CO2 emissie van Oldambt is bovenstaand beschreven. Woningen (25%), dienstverlening (13%), industrie (25%) en wegverkeer (10%) leveren de belangrijkste bijdrage aan CO2 emissies in Oldambt. Zonder significante vermindering van CO2 emissies van deze bronnen haalt Oldambt haar doelstelling niet. Daarnaast blijft het voor de geloofwaardigheid van de gemeente belangrijk om projecten uit te voeren die zijn gericht op de eigen organisatie en andere overheden.

9.1 Energietransitie gebouwde omgeving

Het beperken van de energievraag is net zo belangrijk als het duurzaam opwekken ervan. Elke joule die niet verbruikt wordt hoeft niet opgewekt te worden. Hierdoor wordt het rendement van de toekomstige duurzame energieopwekking groter. Een belangrijk achterliggend principe is de Trias energetica, beperk de energievraag dan verduurzaam de opwekking van de benodigde energie en als laatste zet de fossiele brandstoffen zo efficiënt mogelijk in voor de resterende energievraag.

Trias Energetica

25% van de CO2 emissie in Oldambt komt uit woningen. Daarmee is de bestaande woningvoorraad een belangrijk aandachtspunt voor het duurzaamheidsbeleid. Gemiddeld stoot een woning in Nederland 5 ton CO2 uit. De daadwerkelijke uitstoot van een woning verschilt aanzienlijk, afhankelijk van type en leeftijd van de woning, wel of niet gerenoveerd en gedrag van de bewoners. Vooral in woningen van voor 1988 valt veel te besparen, is de ervaring. Omdat het grootste deel van de woningen voor 2000 is gebouwd kan de gemeente ervan uitgaan dat hier significante CO2 reductie door energiebesparing en opwekking van duurzame energie mogelijk is. Denk aan projecten zoals energieteams in de wijk, een revolverend fonds voor duurzame energie, gezamenlijk inkopen van zonnepanelen, windmolens (kleine) en groene energie, of het gezamenlijk opzetten van een energie Coöperatie of ESCO (Energy Service Company). Door energieprestatieadviezen (EPA) kunnen huiseigenaren en ondernemers de meerwaarde van energiebesparende maatregelen zien. Besparingen op energiekosten kunnen financiële ruimte opleveren voor investeringen in duurzame energie. Het uitvoeringsprogramma bevat diverse acties gericht op bestaande woningen. Één van de acties die wij gaan uitvoeren is de inwoners van de gemeente de mogelijkheid te bieden van een duurzaamheidslening. Hiermee helpen wij de particuliere huiseigenaren energiebesparende maatregelen te kunnen nemen aan de eigen woning.

Wat willen we bereiken?

- Bevorderen en stimuleren energiebesparing in de gebouwde omgeving.
- Verduurzaming gebouwde omgeving.

Wat gaan we doen in de periode 2017 – 2020?

- Middels uitgebreide communicatie, voorlichting en gebruikmaken van het Energieloket het vergroten van aandacht voor en kennis van duurzame ontwikkeling.
- Organiseren van klimaatmarkten en voorlichtingsacties.
- Mogelijkheid bieden voor het aangaan van goedkope duurzaamheidsleningen aan particuliere woningbezitters om te investeren in het verduurzamen.
- Organiseren, faciliteren inkoopacties (isolatie, zonnepanelen).
- Project “Nieuwolda het meest energiezuinige dorp van Nederland?” verder uitbouwen (fase 2).

9.2 Industrie en dienstverlening

Sommige bedrijven zijn heel bewust bezig met energie besparen en duurzaam opwekken van energie. Maar een groot aantal bedrijven is er niet mee bezig. Dat is logisch, duurzame energie is voor de meeste ondernemers een nieuw onderwerp dat weinig van doen lijkt te hebben met het vakmanschap en ondernemerschap dat ze door de jaren hebben ontwikkeld. Net als maatschappelijk verantwoord ondernemen is het een nieuw thema. Al deze onderwerpen worden wel steeds belangrijker voor het economisch resultaat en dus het voortbestaan van veel bedrijven. De energierekening zal een grotere rol spelen. Het uitvoeringsprogramma bevat acties gericht op het lokale bedrijfsleven.

Door duurzaamheid onder de aandacht te brengen bij de bedrijven in onze gemeente wordt ook een bijdrage geleverd aan een duurzamere omgeving. Hierbij is onder meer te denken aan energiebesparing en energieverduurzaming maar ook aan waterverbruik en sociale werkgeverschap.

Wat willen we bereiken?

- Energiebesparing door bedrijven.
- Verduurzaming van industrie en dienstverlening.
- Gedragsverandering creëren.

Wat gaan we daar voor doen in de periode 2017-2020?

- Faciliteren en stimuleren duurzaam ondernemen.
- Een vervolg geven aan zogenaamd koplopersproject dat in 2015 is gestart. Doel van dit project is om MKB-bedrijven te ondersteunen bij het duurzamer ondernemen.
- In samenspraak met het bedrijfsleven de kansen voor het aanwenden van restwarmte benutten.
- Beschikbaar stellen van 'milieubarometer' voor MKB bedrijven.
- Stimuleren, kennisoverdracht uitvoeren energiebesparende maatregelen.
- Stimuleren, faciliteren verduurzaming wagenpark.
- Realiseren van groen gas vulpunt(en).

9.3 Verkeer en vervoer

De gemeente kan de emissies van verkeer en vervoer slechts in beperkte mate beïnvloeden. Het kan door projecten te richten op het eigen wagenpark en de mobiliteit van onze werknemers te verduurzamen, maar ook door het bevorderen van fietsverkeer en openbaar vervoer. Het Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP) is hiervoor een goed instrument. Ondanks het succes van het plaatsen van oplaadpalen is het moeilijk om duurzaam rijden succesvol te realiseren zonder de regionale en landelijke context.

Het energieverbruik voor vervoer en mobiliteit in de gemeente Oldambt is ongeveer 21% van het totale energieverbruik. Kiezen voor alternatieven die minder energie verbruiken levert dan ook een grote bijdrage aan het verminderen van de energievraag. Daarnaast kan winst behaald worden door het reduceren van de uitstoot van vervuilende stoffen.

Het blijven stimuleren van elektrisch rijden draagt bij aan het terugdringen van de energievraag. Wij gaan het aantal laadpalen in onze gemeente uitbreiden met tenminste vier laadpalen.

Ook gaan wij beleidsregels opstellen onder welke voorwaarden wij medewerking willen verlenen aan verzoeken vanuit de markt om oplaadpalen en/of andere oplaadinfrastructuur in de openbare ruimte te realiseren.

Wij willen het rijden op groen gas stimuleren. Een van de voorwaarden voor bedrijven en ook gemeente om over te schakelen op het rijden op groen gas is de aanwezigheid in de nabijheid om groengas te kunnen tanken. In overleg met marktpartijen gaan wij in onze gemeente minimaal één groengas-vulpunt realiseren.

Wat willen we bereiken?

- Verduurzaming verkeer en vervoer.
- Gedragsverandering creëren.

Wat gaan we daar voor doen in de periode 2017-2020?

- Bevorderen elektrisch rijden door uitbreiding van het aantal oplaadpalen (vier stuks).
- Realiseren van tenminste één groen gas vulpunt.
- Voorlichting geven over nut en noodzaak duurzaam verkeer en vervoer.

9.4 Gemeentelijke organisatie

Het goede voorbeeld geven op het gebied van duurzaamheid betekent ook ervaring opdoen die je door kunt geven. In veel gevallen leveren energiebesparende maatregelen overigens ook financieel voordeel op, wat op zich al reden genoeg is om ze te nemen. Kansen liggen bij de gemeentelijke gebouwen, riolering, huishoudelijk afval, openbare verlichting en het gemeentelijk wagenpark.

Een duurzame overheid richt zich op de gemeentelijke organisatie. Het doorvoeren van veranderingen in de bedrijfsvoering van de gemeente levert een bijdrage aan een meer duurzame gemeente.

Gemeentelijk vastgoed

De verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed is nog in volle gang. In de eerste fase is een bedrag van € 1.000.000 geïnvesteerd voor het treffen van energiebesparende maatregelen waarbij de investering in 7 jaar terugverdiend wordt. In de tweede fase worden maatregelen voorgesteld en uitgevoerd die verdergaande energiebesparing zullen opleveren.

Openbare verlichting

De afgelopen 10 jaar is een groot deel van de openbare verlichting vervangen. Een deel van de openbare verlichting, welke nog niet is vervangen, is ouder dan 40 jaar en in veel gevallen ouder dan 50 jaar. Deze zijn aan het einde van de technische levensduur en herstel bij storing is nagenoeg niet meer mogelijk. In de periode tot 2021 worden masten en armaturen vervangen.

Ook worden in de periode tot en met 2019, 5000 bestaande PL lampen vervangen door een LED variant.

Dit alles levert naast lagere onderhoudslasten ook een forse energiebesparing (2% per jaar) op en een reductie van CO₂.

Duurzame mobiliteit

Ook duurzame mobiliteit kan bijdragen tot vergroening van onze organisatie. In 2016 wordt een proef gestart om dienstreizen tussen de verschillende gemeentelijke locaties per fiets te laten plaatsvinden. Hiertoe zullen dienstfietsen (zowel traditioneel als met elektrische ondersteuning) beschikbaar worden gesteld. Indien de proef succesvol is wordt een definitief voorstel uitgewerkt.

Een middel die wij gaan inzetten om duurzame mobiliteit onder de aandacht van de medewerkers te brengen is deelname aan het project "Low Car Diet". Dit is een ideale speeddate met verschillende vormen van vervoer. Bestuurders en medewerkers kunnen bij deelname 30 dagen lang gebruik van de fietsen, high-speed e-bikes, werk- en vergaderlocaties, openbaar vervoer (OV) en elektrische-/deel-auto's (EV). De bedoeling is zoveel mogelijk duurzame kilometers te maken en ontdekken dat de dagelijkse reis goedkoper, schoner en gezonder kan.

Duurzaam inkopen

Zoals hiervoor beschreven is het periodiek monitoren van de voortgang van het duurzaam inkoopbeleid van de gemeenten de afgelopen jaren achtergebleven. Het is wenselijk om het effect van de gepropageerde inspanningen in kaart te brengen. Zo dient zich de vraag aan wat er met duurzaam inkopen maximaal aan duurzaamheidswinst is te bereiken op thema's zoals CO₂-reductie, re-integratie, besparing op uitkeringen e.d. Wij gaan in de komende periode het duurzaam inkoopbeleid monitoren.

Wat willen we bereiken?

- Verduurzaming van de gemeentelijke organisatie.
- Bevorderen gedragsverandering ten aanzien van energiebesparing en verduurzaming.

Wat gaan we doen in de periode 2017 – 2020?

- Uitvoering project “Duurzaam Oldambt”, verduurzaming gemeentelijk vastgoed.
- Onderzoek naar mogelijk verdergaande maatregelen energiebesparing gemeentelijk vastgoed.
- Bevorderen inzet duurzame mobiliteit door deelname aan ‘Low car diet’ waarmee medewerkers kennis krijgen van alternatieve vormen van vervoer.
- Uitvoering geven aan vervangingsoperatie openbare verlichting door LED (energiebesparing 2% per jaar).
- Stimuleren verduurzaming van gemeentelijk wagenpark door middel van aanschaf een elektrisch voertuig.
- Proef uitvoeren om duurzame mobiliteit bij korte dienstreizen te bevorderen.
- Vervolgonderzoek starten met betrekking project ‘Bokashi’ om te komen tot een gezonde businesscase om gemeentelijk blad en groenafval te hergebruiken.
- Verbeteren van het gemeentelijk duurzaam inkoopbeleid door monitoring.

9.5 Duurzame energieproductie

Het duurzaam opwekken van energie, door gebruik te maken van hernieuwbare energiebronnen, is belangrijk om de verdere opwarming van de aarde te stoppen. Daarnaast kan de afhankelijkheid van andere landen met grotere voorraden fossiele brandstoffen verkleind worden door meer lokaal te voorzien in de energievraag. Voor de gemeente Oldambt betekent de keuze om geen windturbines toe te staan dat andere opties ingezet moeten worden om aan de doelstelling te kunnen voldoen om 3% van de energiebehoefte door middel van grootschalige duurzame energiebronnen op te wekken. De gemeente wil hieraan een bijdrage leveren door het gebruik van biomassa en zonne-energie door inwoners en bedrijven actief te stimuleren.

Ook grootschalige opwekking wordt door ons ondersteund. In 2015 is medewerking verleend voor het ontwikkelen van een zonneveld van ca. 10 hectare op een bedrijventerrein in Winschoten. Zodra de financiering rond is zal het veld worden gerealiseerd. Hiermee zal ruim 4 MWh stroom worden opgewekt.

Het inpassen van bijvoorbeeld zonnepanelen heeft ruimtelijke impact. De gemeente is voornemens een beleidsnotitie op te stellen. In de beleidsnotitie worden regels gegeven zodat zonnepanelen op een zorgvuldige wijze met respect voor het Oldambtster landschap en de Oldambster bebouwingskarakteristieken geplaatst kunnen worden.

Wij gaan binnen onze gemeente onderzoek doen naar mogelijke locaties waar wel en geen zonneparken kunnen worden gerealiseerd. Het uiteindelijke resultaat moet zijn dat binnen onze gemeente locaties aan te kunnen wijzen om totaal 100 hectare aan zonne-energie te kunnen ontwikkelen. Hierbij wil de gemeente nadrukkelijk de participatie van onze inwoners betrekken. Ook de participatie door de gemeente willen wij hierbij betrekken.

De gemeente Oldambt heeft zich uitgesproken tegen de ontwikkeling van grootschalige windturbineparken. Geconstateerd moet worden dat naar alle waarschijnlijkheid de plannen van het windpark N33 doorgaan en er toch (vier) windturbines op grond van de gemeente Oldambt zullen komen ten westen van Scheemda. Deze vier turbines hebben gezamenlijk een vermogen van ruim 12 MW.

Een andere mogelijkheid van het benutten van windenergie is de inzet van landschappelijk in te passen kleine windmolens (ashoogte maximaal 15 meter). Wij gaan onderzoek doen naar het draagvlak voor het inpassen van kleine windmolens in onze gemeente. Indien er sprake is van voldoende draagvlak gaan wij een beleidsnotitie opstellen waarin beleidsregels worden opgenomen die als kader gebruikt kunnen worden bij de toetsing van een aanvraag voor het plaatsen van kleinschalige windturbines. Onderzoek naar draagvlak zal meegenomen worden in het participatietraject van de op te stellen omgevingsvisie en is voorzien in 2017.

Het benutten van restwarmte van bedrijven is zoals eerder genoemd onderzocht in 2012. We gaan in samenspraak met de aangaande bedrijven proberen de kansen die er zijn te benutten en wij willen faciliteren om te komen tot een gezonde businesscase.

Wat willen we bereiken?

- 3% van de energiebehoefte wordt opgewekt door middel van grootschalige duurzame energiebronnen.
- Realisatie van een warmtenetwerk.

Wat gaan we doen in de periode 2017 – 2020?

- Kansen ontwikkelen door stimuleren, faciliteren van grootschalige opwekking energie. Hierbij wordt de ontwikkeling van grootschalige windturbines uitgesloten.
- Mogelijkheden onderzoeken om binnen Oldambt 100 hectare aan zonne-energie te realiseren.
- Vervolgstudie(s) uitvoeren naar de mogelijkheden om restwarmte, vrijkomend bij bedrijven, te benutten.
- Uitvoeren haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden om een biovergister in Nieuwolda in te zetten voor de lokale energievoorziening.
- Onderzoek uitvoeren naar draagvlak voor het inpassen van 'kleine' windmolens (ashoogte maximaal 15 meter). Indien er voldoende draagvlak is wordt een toetsingskader uitgewerkt voor het inpassen van kleine windmolens.

9.6 Klimaatbestendige leefomgeving

Ondanks alles verandert in de komende jaren het klimaat. Het wordt warmer en droger in sommige seizoenen en in andere wordt het natter. Om hier goed mee om te gaan is het van belang daarover na te denken bij het inrichten van de openbare ruimte.

9.7 Communicatie en voorlichting

Er is in oktober 2015 een bijeenkomst georganiseerd voor bedrijven en inwoners waar informatie is gegeven over de stand van zaken klimaatbeleid van de gemeente Oldambt. Gesproken is over de mogelijke acties en projecten in de gemeente. Naar aanleiding van een aantal thema's is van gedachten gewisseld en is er input verkregen. Een van de uitkomsten is dat een aantal deelnemers van de bijeenkomst bereid is om deel te nemen in een klankbordgroep in de uitvoeringsfase.

Om de doelstellingen van het klimaatbeleid van de gemeente te kunnen halen dient veel aandacht te worden besteed aan communicatie en voorlichting. Naast het bekendmaken van het gemeentelijke beleid is, door middel van voorlichting en ook educatie, gedragsverandering nodig. De gemeente Oldambt is lid van het klimaatverbond. De gemeente Oldambt gaat in de komende periode ook de faciliteiten en mogelijkheden die het klimaatverbond biedt meer benutten en inzetten. Natuur en milieueducatie op scholen wordt al jaren door de gemeente Oldambt ondersteund. Het is belangrijk de jeugd te betrekken bij de uitvoering van het klimaatbeleid. Wij vinden het belangrijk hierin te blijven investeren. Wij gaan deze middelen intensiever benutten voor de uitvoering van het klimaatbeleid van de gemeente.

Om burgers van de gemeente te ondersteunen en te informeren bij het verduurzamen van hun woning zet de gemeente het "Energie-loket" in. Dit loket is een provinciaal breed loket waar informatie ingewonnen kan worden en waar ondersteuning aan burgers wordt geboden bij bijvoorbeeld het zoeken naar subsidiemogelijkheden of het vinden van geschikte bedrijven voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen.

9.8 Speerpunten klimaatbeleidsplan

- Duurzame ontwikkeling van de eigen organisatie
- Vergroten duurzame energieopties binnen de gemeente. Met de nadruk op zonne-energie, biomassa en aardwarmte/KWO. Grootschalige windturbineparken zijn geen optie. Bijdrage aan het vergroten van de duurzame energieoptie kan zowel passief zijn: voorlichting, faciliteren en stimuleren, als ook actief: zelf investeren in bijvoorbeeld zonnepanelen.

- Meewerken aan en stimuleren van energiebesparing en duurzame energietoepassingen voor particulieren en verenigingen/ instellingen (onderzoek mogelijke subsidieverstrekking)
- Communicatie: voorlichting en informatieverstrekking

9.9 Relatie met de Omgevingsvisie

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is op dit moment het belangrijkste kader voor de ruimtelijke ordening. In de Wro is vastgelegd dat gemeenten het ruimtelijke beleid voor de langere termijn vastleggen in een of meerdere structuurvisies. De rijksoverheid werkt echter aan een structurele herziening van diverse wetten over de leefomgeving. Doel is deze wetten, waaronder de Wro, samen te voegen in een nieuwe wet; de Omgevingswet. De Omgevingswet moet in 2018 in werking treden. Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen.

Omdat de Wro opgaat in de Omgevingswet, verdwijnt ook het instrument structuurvisie. Het Rijk erkent wel dat het wenselijk is het lange termijn beleid voor de leefomgeving vast te leggen. De Omgevingswet bevat daarvoor het instrument omgevingsvisie. De omgevingsvisie geeft het ruimtelijke beleid, maar kan ook ander beleid wat relevant is voor de leefomgeving bevatten. Denk aan milieubeleid, gemeentelijk waterbeleid of het beleid voor wegen en parkeren. In de optiek van het Rijk gaat de omgevingsvisie echter ook nog verder. Een omgevingsvisie kan bijvoorbeeld ook beleid over voorzieningen of sociaal-maatschappelijke onderwerpen bevatten. De Omgevingswet verplicht gemeenten om een omgevingsvisie op te stellen, welke onderwerpen daarin aan bod aan komen is aan de gemeente zelf..

De Omgevingsvisie geeft het beleid aan voor het hele spectrum van de (fysieke) leefomgeving. Dit betekent dat de Omgevingsvisie de beleidsvelden RO, water, milieu, verkeer en zorg, onderwijs en welzijn moet integreren.

Een omgevingsvisie bevat, mede voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid van de omgevingswet:

- a. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
- b. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

In deze actualisatie worden ambities en doelstellingen geformuleerd. Deze dienen integraal in de omgevingsvisie opgenomen te worden. Het gaat bij de ambities en doelstellingen om bestaande. Dit klimaatbeleidsplan kan men beschouwen als een omgevingsprogramma. Dat wil zeggen dat in het klimaatbeleidsplan beschreven staat hoe de geformuleerde ambities en doelstellingen verwezenlijkt worden.

In de omgevingsvisie wordt de ruimtelijke inpassing van de ambities en doelstellingen vormgegeven. Het klimaatbeleidsplan 2017 – 2020 is in grote lijnen een voortzetting van het klimaatbeleidsplan 2011 – 2014 en een invulling van het coalitieakkoord 2014. Bij het opstellen van de omgevingsvisie zullen wat betreft het klimaatbeleid in de gemeente Oldambt de ambities en doelstellingen van het klimaatbeleidsplan 2017 – 2020 het uitgangspunt vormen. Indien in het besluitvormingsproces van de omgevingsvisie ambities of doelstellingen betreffende het klimaatbeleid wijzigen zullen de consequentie voor het klimaatbeleidsplan 2017 – 2020 onderzocht worden en indien noodzakelijk in het klimaatbeleidsplan worden aangepast.

10 Beleidsconclusie

Kan de gemeente Oldambt haar doelstellingen op het gebied van energiebesparing en duurzame energie halen?

De evaluatie laat zien dat de gemeente het niet alleen kan. Alle partners zullen de handen uit de mouwen moeten steken. Het lijkt erop dat bewustzijn en het draagvlak om maatregelen te nemen groeit. Oplopende energielasten voor huurders, huiseigenaren en ondernemers maken investeringen in energiebesparing en duurzame energie wenselijk. Er is veel te doen. Een stevig punt aan de horizon werkt motiverend. Daarom handhaven wij onze ambities.

11 Financiën

Zorg voor het milieu gaat gepaard met investeringen. Investerings die zich op termijn zullen terugverdienen, hetzij door het besparen op energiekosten, hetzij doordat de kosten om klimaatverandering te voorkomen vele malen lager liggen dan de kosten van alle mogelijke negatieve gevolgen. Denk hierbij aan economische en materiële schade als gevolg van extreme klimaat- en weersveranderingen. Anderzijds geeft het opraken van de fossiele bronnen een financiële prikkel om op hernieuwbare bronnen over te stappen. Het uitvoeren van het klimaatbeleid in de gemeente Oldambt is daarom lonend werk, maar het vereist wel een terugkerende investering van de gemeente. In theorie kan de huidige aanjaag- en regiefunctie voldoende zijn, wat de kosten beperkt houdt. Veel projecten zullen echter vanuit de gemeenten worden geïnitieerd en er zal ook een voorbeeldfunctie verwacht worden. De praktijk leert dan ook dat de gemeente zelf zal moeten investeren om ambities te realiseren.

In hoofdstuk 12 zijn de acties voor de uitvoering van het klimaatbeleidsplan voor de periode 2017 – 2020 beschreven. De kosten (eenmalig en jaarlijks) zijn per actie (indien mogelijk) geraamd. Om structureel en daadwerkelijk slagen te kunnen maken op het gebied van verduurzaming en invulling te kunnen geven aan de acties de komende tijd dienen structureel gelden beschikbaar gesteld te worden. De gemeenteraad heeft voor 2017 en verdere jaren structureel een bedrag van € 50.000 per jaar in de begroting opgenomen voor de uitvoering van het klimaatbeleid. Voor de eenmalige investeringen wordt voorgesteld een eenmalig bedrag van € 114.000 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve. Tevens wordt voor de deelname in het 'revoluerend fonds particuliere woningverbetering' van de provincie Groningen voorgesteld een bedrag van € 150.000 beschikbaar te stellen.

Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat vaststelling van deze actualisatie tot gevolg kan hebben dat voor de uitvoering van acties/projecten in de toekomst nog aanvullende financiële middelen nodig zijn. Het betreft hier bijvoorbeeld investeringen in gemeentelijke gebouwen of bijvoorbeeld als gevolg van het creëren van een (subsidie) voorziening voor energiemaatregelen. Dit zijn extra kosten die nu nog niet te voorzien zijn. Deze extra investeringen zijn niet opgenomen in de lijst van acties. Deze benodigde extra kosten worden te zijner tijd separaat aan de raad voorgelegd, waarna deze een besluit over de gewenste investering kan nemen.

12 Acties klimaatbeleidsplan 2017 – 2020

Hieronder is een overzicht gegeven van de acties die voorzien zijn in het klimaatbeleidsplan 2017 – 2020. Er kunnen zich in de planperiode ontwikkelingen of kansen voordoen waardoor acties worden toegevoegd.

Nr.	Onderwerp	Omschrijving actie	Doelstelling	Eenmalige kosten	Kosten 2017	Kosten 2018	Kosten 2019	Kosten 2020	
voorlichting									
1	Communicatie en voorlichting	Vergroten van aandacht voor en kennis van duurzame ontwikkeling bij de inwoners van de gemeente	gedragsverandering		€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	
2.	Communicatie en voorlichting	Organiseren klimaatmarkt	Voorlichting en stimuleren gedragsverandering		€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
3.	Betrokkenheid klimaatbeleid gemeente	Organiseren van een klankbordgroep	Draagvlak en input voor het klimaatbeleid gemeente		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	
duurzame overheid									
4.	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Onderzoek verdergaande maatregelen energiebesparing gemeentelijk vastgoed	Bewerkstelligen energiebesparing		Besparing € 140.000 per jaar	Besparing € 140.000 per jaar	Besparing € 140.000 per jaar	Besparing € 140.000 per jaar	
5.	Verduurzamen gemeentelijke wagenpark	Aanschaf elektrisch voertuig	Vergroening wagenpark	€ 30.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	
6.	Gemeentelijke duurzame mobiliteit	Deelname aan "Low car diet"	Blijvende gedragsverandering creëren, duurzaam vervoer		€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	

7.	Gemeentelijke duurzame mobiliteit	Proef bevorderen duurzame mobiliteit bij korte dienstreizen	Blijvende gedragsverandering creëren, duurzaam vervoer		€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
8.	Duurzaam inkoopbeleid	Monitoring duurzaam inkoopbeleid gemeente	Verbeteren duurzame inkoop		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	
9.	Verduurzaming groenbeheer	Vervolgonderzoek "Bokashi"	Komen tot een businesscase om blad- en groenafval te hergebruiken	€ 5.000					
Duurzame energieproductie									
Zon									
10.	Ontwikkelen kansen zonnepark	Stimuleren faciliteren kansen grootschalige opwekking energie	Realisatie zonnepark(en)	€ 10.000					
11.	Onderzoek ontwikkelen zonneveld 100 ha	Mogelijkheden onderzoeken om binnen Oldambt 100 ha aan zonne-energie te realiseren	Realisatie 100 ha zonne-energie	€ 10.000					
wind									
12.	Beleid kleine windmolens	Onderzoek naar draagvlak voor het plaatsen van kleine windmolens. Indien er sprake is van voldoende draagvlak een toetsingskader uitwerken voor het inpassen van kleine windmolens	Afgerond draagvlakonderzoek en bij voldoende draagvlak een uitgewerkt toetsingskader voor het inpassen van kleine windmolens	€ 1.000					
biomassa									
13.	Inzet biovergistingsinstallatie voor de energievoorziening	Onderzoek naar de mogelijkheden om biovergister in te zetten voor de	Afgerond haalbaarheidsstudie	€ 30.000					

		energievoorziening							
Benutting restwarmte									
14.	Benutten restwarmte voor energievoorziening	Vervolgstudies benutten restwarmte bedrijven	Realisatie van een warmtenetwerk	€ 10.000					
Energietransitie gebouwde omgeving									
15.	Project Nieuwolda het meest energiezuinige dorp van Nederland?	Verduurzaming gebouwde omgeving	Energiebewustwording en besparing woonlasten. Bevorderen lokale werkgelegenheid		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	
16.	Stimuleren energiebesparing gebouwde omgeving	Energieloket	Bewustwording energiebesparing en faciliteren inwoners energiebesparende maatregelen		€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
17.	Inzet/ ondersteuning bewonersinitiatieven	inzet coach om bewonersinitiatieven te ondersteunen	Bewonersinitiatieven verder helpen		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	
18.	Duurzaamheidsfonds	Deelname in het 'revoluerend fonds particuliere woningverbetering' van de provincie Groningen voor verbetering, verduurzaming en levensloopbestendig maken van particuliere woningen. Onder voorwaarden worden leningen verstrekt aan particuliere woningbezitters bij investering in duurzame energie voor- en/of isolatie	Verduurzaming particuliere woningvoorraad	€ 150.000 (bijdrage provincie eveneens € 150.000 waardoor € 300.000 beschikbaar is voor leningen)					

		van hun woning.							
Duurzaam ondernemen, bedrijven									
19.	Milieubarometer	Beschikbaar stellen van "milieubarometer" voor alle MKB bedrijven in de gemeente. Hiermee krijgen MKB bedrijven inzicht in milieukosten, kengetallen en een overzicht van maatregelen waarmee milieuprestaties kunnen verbeteren.	Bewustwording duurzaam ondernemen		€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	
20.	Duurzaam ondernemen	Faciliteren en stimuleren duurzaam ondernemen	Bewustwording duurzaam ondernemen		€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
21.	Energiebesparing bedrijven	Stimuleren, kennisoverdracht uitvoeren energiebesparende maatregelen	Bevorderen energiebesparing bedrijven		€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
22.	Verduurzamen wagenpark ondernemingen	Stimuleren faciliteren verduurzaming wagenpark ondernemingen	Vergroening wagenpark		€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
Duurzame mobiliteit									
23.	Electrische laadpalen	Uitbreiding aantal elektrische oplaadpalen (vier)	Bevorderen elektrisch rijden	€ 16.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	
24.	Beleid elektrische laadpalen	Opstellen beleidsregels elektrische laadvoorzieningen in de openbare ruimte	Duidelijke regels met betrekking tot de laadvoorzieningen in de openbare ruimte	€ 1.000					
25.	Groen gas vulpunten	Realiseren van groen gas vulpunt(en)	Stimuleren duurzame brandstoffen	€ 1.000					

Subtotaal				€ 114.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	
Natuur									
26.	Natuur en milieueducatie	Aanbieden natuur en milieueducatie aan scholen	bewustwording		€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	
27.	Herstel, van Oldambtster weidsheid "Een eindeloze horizon".	Gerichte aanpak bestaande groenstructuren, en verwaarding en lokale benutting biomassa	Herstel en versterking groenstructuren en benutting en verwaarding vrijkomende biomassa		€ 8.300	€ 8.300	€ 8.300		
28.	Nacht van de Nacht	Organiseren activiteit tijdens Nacht van de Nacht	Bewustwording belang donkerte in de gemeente		€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500	

Afkortingen en begrippen:

SWITCH, de Noordelijke energieagenda

SWITCH is het initiatief van vier Noordelijke provincies en zes gemeenten om het aandeel duurzaam opgewekte energie in het Noord Nederlandse gebruik op te schroeven van 8,4% nu naar 21% in 2020. Als ook wind-op-zee voor de kust van Noord-Holland, Fryslân en Groningen wordt meegerekend, is het aandeel ruim 31% . Daarmee is SWITCH ambitieuzer dan het Nationaal Energie Akkoord, waarin is voorzien om in 2020 14% van het Nederlandse energiegebruik duurzaam op te wekken. “Met deze ruime bijdrage aan de nationale doelstellingen is het Noorden straks koploper in duurzame energie”.

Stichting Energy Valley

Stichting Energy Valley zet zich met bedrijven, kennisinstellingen en overheden in om marktkansen op het gebied van schone en innovatieve energie te realiseren. Dit doen zij in Drenthe, Fryslân, Groningen en Noord-Holland.

“Quick scan warmtenet Oldambt”

Onderzoek naar de regionale bronnen en afnamemogelijkheden voor realisatie van een warmtenet binnen de gemeente Oldambt uitgevoerd in 2012.

ESCO

ESCO staat voor Energy Service Company. Hierbij besteedt een eigenaar/gebruiker van een gebouw de energievoorziening en het management daarvan uit aan een externe partij met als doel substantieel op energiekosten te besparen, meer kwaliteit te realiseren, minder vermogensbeslag te hebben in installaties e.d. en de eigen organisatie te ontlasten.

Pj

PJ is een eenheid voor energie. Eén petaJoule is 278 miljoen kilowattuur (kWu).

NGO

niet-gouvernementele organisatie

KWO

Koude-warmteopslag of koude- en warmteopslag (KWO), ook wel warmte-koudeopslag of warmte- en koudeopslag (WKO), is een methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. De techniek wordt gebruikt om gebouwen te verwarmen en/of te koelen. Ook in de tuinbouw wordt steeds vaker gebruikgemaakt van deze techniek.

DI

Duurzaam inkopen.

MVI

Maatschappelijk verantwoord inkopen.